DIKTER

AF

AUGUST STRINDBERG.

DIKTER

PÅ VERS OCH PROSA

AF

AUGUST STRINDBERG.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1883.

Förord.

Denna gång den utmanande har jag måst begagna de vapen motståndaren behagat välja. Att jag icke kan föra dem med sådan ledighet, som mina fiender, är således en förtjenst hos mig, så mycket mer som jag anser versformen slå tanken i onödiga fjettrar, hvilka en nyare tid skall bortlägga. Starkare andar hafva förr brutit dem, men icke vågat kasta dem. Så dåliga vers som våra stora skalder skrifvit, våga icke nutida medelmåttor framlägga på juldisken. I detta afseende, det vill säga i att skrifva dålig vers, vågar jag jemföra mig med de största, utan äfventyr att bli motsagd, möjligen af mina ovänner. Att jag syndat med full afsigt, har man väl ingen glädje af

att tro, men då en någorlunda färdighet i fingerräkning kan kontrollera en rads fullmetrighet må jag väl sålunda hafva den billiga fordran att icke anses ha felat af okunnighet om lagar, stiftade af okända, tillämpade mest drakoniskt af obetydligheterna, och hvilka jag tagit mig friheten bryta då jag ansett min tanke betyda mer än en versfot eller ett rim. Exemplen kunna lätt sökas i texten.

Att jag slutligen passat på tillfället låta trycka den besynnerliga afdelningen »Ungdom och Ideal 1869—1873», är icke för att bereda något poetiskt nöje, utan endast för att lemna några källor till min inre biografi, hvilken en längre tid varit uppfyld med både grymma och roande myter, lokaliserade gamla anekdoter, tendenslegender och martyrologier. Att jag med vår tids fordran på hastiga resultat icke haft tålamod afvakta min död för att dessa underhaltiga poem skulle falla i en främmande utgifvares händer, må sålunda förlåtas mig, så mycket mer som intet enda af dessa stycken lyckats komma ut i tryck under den långa tid de legat. Som jag icke heller utger dem för att skryta med huru dåligt jag skref när jag

var tjugo år, har jag tagit mig friheten putsa dem här och der.

Jag har sålunda erkänt mina fel, men dermed har jag icke för någon del gifvit löfte om ånger, och ännu mindre om bättring.

Paris. Oktober 1883.

FÖRFATTAREN.

SÅR-FEBER.

Biografiskt.

Nu har jag spelt på pipa
Och sjungit sorgesång,
Men ingen velat gråta,
Ej dansen kom i gång.

Då gick jag ut på gatan
Mig stälde i ett hörn
Der slog jag på en trumma
Och visade en björn.

Åt björnen gaf man socker
Mig sjelf man ville slå,
Och när jag ville sjunga
Då hörde ingen på.

Då tog jag narrens kåpa,
Jag gycklade en lek
Och när jag räckte tungan
Man af förtjusning skrek.

Då stanna ekipager
Med höga herrar i:
»Det var en rolig djefvul,
Den der kan något bli!»

Och hopen höres jubla
När herrarne få ris,
Men när man vädrar allvar,
Då ropas på polis.

Så blef jag stämd för gyckel
Med allt gudomligt var,
Ty visst det är gudomligt
Att åka efter par.

Det halp ej protestera,
Ej gillas mitt försvar,
Att ej det varit gyckel,
Men att det allvar var.

Så tog jag svarta kappan,
Och steg i predikstoln,
Fick höra folket snarka
Som grisar uti soln.

Jag skrek så några väcktes
Och konsistorium med,
Men då jag miste kappan
Och röcks från stolen ned.

Jag var ej ordinerad,
Jag hade icke tron,
Den gamla gamla visan
På gamla gamla ton.

Jag tar min spruckna pipa
Och stoppar den i säck,
Jag stämmer ner min trumma
Och packar mitt gepäck.

Så vandrar jag kring verlden
Att söka äfventyr,
Att glömma och att glömmas
Och bota min blessyr.

Och åren gå och vanka,
Af såret blir ett ärr
Och allting står så stilla
Som i ett fredligt kärr,

Der grodorna få qväka
Till myggors dufna sång
Och kremlor stå och sofva
Den heta dagen lång.

Der porsen ensam vakar
Och sprutar sin morfin
Tills hela kärret snarkar
Bak spindlars grå gardin.

Då hörs en dag i skogen
En trummas gälla skräll
Och snart kring fält och backar
Trumpeten ger appell.

Hej! Kriget är förklaradt!
Jag låter trumman gå,
Min pipa den jag säljer
Och köper ett Chassepot.

Men hvem skall föra fanan?
Ej någon fana fins!
Och blott med spridda trupper
Ej någon seger vinns:

Jag tar min röda näsduk
Med Garibaldi på
Den knyter vid geväret
Och sen: framåt! låt gå!

Han föll vid första salvan
Förr än ett skott var bytt,
Han ensam bet i gräset,
De andra hade flytt!

Nu blåser man Victoria
Och liket bäres bort.
Det var en herrlig seger
Fast striden var så kort.

Man ställer till begrafning
Med militäriskt bruk,
Han sveps i egna kläder
Och med sin röda duk.

Vid grafven ges en salva,
Och presten tar sin bok
Att läsa ner den döde —
Men då det gick på tok!

Den döde som var hedning
Och aldrig tålt en prest
Han reser sig ur kistan
Och gör en tydlig gest.

Då blef det slut på glädjen:
Man ropar på skandal.
Den döde förs som sårad
Till nästa hospital.

Der ligger han i jernsäng
Och pröfvar gammalt mod
Att plocka bly ur såren
Som giftat ner hans blod:

När febern honom griper
Och yrselns dämon går
Med bolmört kring hans kudde
Det rister i hans sår!

Då hörs den sjuke sjunga
Med hes och bruten röst,
På gamla melodier
Som korp i kulen höst.

Om sina sår han yrar,
Om sina nederlag,
Men ock han höres mana
Sin trupp till nya slag.

Och när han stundom jollrar
Om hjertats hemlighet,
Då vissnar hatets bolmört;
Då grönskar feberträt.

Då fläktar det i sjuksaln
Och luften doftar haf;
Ej såren längre svida
Men dämon ger sig af.

Och vänliga små händer
De bädda om hans säng
Att han får vackra drömmar
Som i en blomsteräng.

När så en dag han ligger
Som svag convalescent
Och väntar blott på läkarn
Som nyss har hoppet tändt,

Han hör igenom fönstret
En trumma slå alarm.
Strax far han upp ur bädden,
Om hjertat blir han varm.

Emellan gårdens lindar
Der skymtar ett standar:
Så börjas åter striden,
Än finnas trupper qvar!

Hans öga blir så blodigt,
När matt han lägges ner.
På svarta nattduksbordet
Med kufvad harm han ser.

Der ligger nu bland flaskor,
Bland knifvar och charpi
Det bly som togs ur såren
Och låg så tungt deri.

»O, vore jag på benen,
Som förr med friska don,
Jag toge till min jernsäng
Och göte en kanon.

Af hvarje spik ni slagit
— Jag aldrig det förgat —
Ni slagit i min kista,
Jag smidde en granat.

Och sedan fyld med blyskrot
Utur min egen kropp,
Ni skulle se granaten
Som en komet gå opp.

Ty högt man måste sigta
För att till målet nå
Man skjuter upp mot himlen
Men träffar knappt ändå.»

Då ser han genom fönstret
En kransad fana dra
Förbi de gamla lindar,
Och hör ett gladt hurra!

Vår fiende har segrat
I drabbningen på nytt,
De våra äro slagna
Men de ha icke flytt.

Då blir han glad i sinnet
Ty han har lärt förstå
Att genom nederlagen
Man får till seger gå.

Han faller i en slummer
Till åter det blir dag,
Att helsa nya segrar
I nya nederlag.

Urarfva.

I skryten med er glada ungdomstid
I gamle som nu hacken på de unga,
I voren alltid färdiga till fredlig strid
Och sökten idealet i att supa och att sjunga.

I finnen nu ett slägte tungsint trött,
Som endast har sin sträfvan i att vara om sig.
I sjelfve som oss i ett bakrus födt,
I borden veta bäst hur detta kom sig.

Man är ej glad när andras skuld
Man nu skall sitta och betala;
I söpen er till ett försvarligt hull
Och derför äro era barn så smala.

Vi ärfde era skulder och er syfilis
Och era löften ifrån fyrti-talet,
Sen väl I slukat hvarje Leckerbiss,
I lemnaden åt oss att gnaga idealet.

I svärmaden och höllen tal
För Danmark, Finland, Polen;
Vi svärma ej för våra ideal,
Vi knoga lugnt mot framtidsmålen.

I drucken punsch och åten mat
För Skandinaviska treenigheten,
När enigheten stannade vid prat,
Vi nöjde oss med menskligheten.

Urarfva skulle vi oss gjort
Men äpplet faller icke långt från trädet
Och sådant arf det ärfs på barnen ner
Till tredje och till fjerde ledet.

Sångare!

Sångare!
Hur länge viljen I sjunga vaggsång
Och skallra med skallra för unga slägtet?
Hvi bjuden I än på flaskor och nappar?
Han ej I sett att söta mjölken är orörd?
Och barnen fått tänder?

Sångare!
Hur länge viljen de små I skrämma
Med busar byltade in i multna paltor?
Dran hop de rostiga harnesk och värjor
Och skicka dem sen till sista beskådan
I Nordiskt Museum!

Sångare!
Hvi jemren I jemt om idealen som svekos?
Hvar tid har sina idéer om ting och om saker;
Och vi ha våra idéer om verkligheten!
Förblin I verkligen trogna Era idéer;
Vi svika ej våra!

Sångare!
Hvi sjungen I endast i höga ton om de höga?
Det höga i lifvet ges för oss är det högsta.
Hvi sätten I ännu det skönas sken för det sanna?
Det sanna är fult så länge sken är det sköna.
Det fula är sanning!

Sångare!
Må smäktande serenader i månsken tystna!
Fast ljuset ännu i fönstret brinner,
Har idealet dock lagt sig i varma lakan.
Hon börjar bli gammal den gamla sköna
Och håller på nattron!

Sångare!
Om icke nattluft spräckt era vackra röster
Och om I viljen lära Er nya sånger;
Välan så låten den gamla sköna få sofva!
Vi ta tillsammans en sång för den nya dagen
Ty solen är uppe!

Lokes smädelser.

Tidens gudar, som jag smädat,
Smäda vill jag än en gång!
Tidens gudar, som jag hädat,
Häda vill jag i en sång!

I han makten, jag har ordet,
Jag har ordet i min makt;
Tretton ären I vid bordet;
Det betyder, har man sagt,
Dödsfall, ofall, onda tider:
Gudar tagen er i akt,
Ty hvad rättnu tiden lider:
Gudar, varen på er vakt!

Det är sant, jag fordom sutit
Vid ert gudabord som gäst;

Sedan bindeln väl I knutit,
Släpad blef jag till er fest.
Derför ock, hvad I förbrutit,
Känner Loke kanske bäst!

Vämjdes jag vid fylda faten,
Af ert vin jag ej blef glad,
Och er sång tog smak af maten
Men var tunn som kittelns spad.
Gudar, derföre I haten
Loke, som ert lof ej qvad!

Nej, jag vill ert lof ej qväda
Icke sjunga för er mat,
Nej, jag vill er hellre häda
Med mitt stora, sköna hat!

I han sträckt min bål på bergen,
Och bland isar redt min graf,
Se'n den lille lömske dvergen
Skurit mina senor af.

Fast I bundit mina händer
Och min fot i jernet smidt;
Fast I brutit mina tänder
Än min tunga smädar fritt.

Jag er hemlighet förrådde,
Gudar, det var allt mitt brott!
Och min tunga dock er nådde
In i era fasta slott.

Jag förrådde era funder
Och er falska helighet;
Trodde ej på era under,
Ej på er odödlighet.

Derför Loke ock af eder
Nämnes främst bland smädare;
Det han räknar sig till heder —
Han förrådt förrädare!

När den svage straffar styrkan,
Då nämns straffet hämd;
Jag ej våldet gaf min dyrkan,
Hämd min bragd är derför nämnd.

Väl! Jag hämnats då, I gudar,
Jag har hämnats, hören det!
Jag har slitit era skrudar,
Visat fram er nakenhet!

Eder gudstjenst jag föraktat,
Edra stoder slagit kull,
Och den gyllne kalfven slagtat
För att se om den var mull.

Jag har rifvit templets murar,
Jag har brutit altarskrank,
Jag har öppnat stängda burar
Jag har störtat murkna plank.

Jag har hämnats, gudasköka,
Hämnats all min ungdoms ve,
Då jag tvangs för dig att röka
Och du bröt mig ner på knä!

När jag sanningen fick slunga
I ert anlet, gudapack,
Då er himmel syntes gunga
Och er gamla skottmur sprack.

Gudakärngar, gudagubbar,
Ränna yra efter skygd,
Hängsla byxor, knyta stubbar
För att dölja skrumpen blygd.

Styrkan letar sina lansar,
Skönhet plockar fikonlöf,
Dygden tar sitt gyllne pansar,
Rätten gör sig blind och döf.

Lögnen går till dikets renar
Fångar ormar i dess dy,
Binder dem i bergets stenar
Att i Lokes anlet spy.

Och nu ligger Loke bunden:
En mot hundra var hans sätt,
Men i lumpna gudarunden
Skrikes dock om oförrätt.

Bunden ligger han på hällen,
Men hans tunga än är fri,
Och de gamla gudaskrällen
Darra ännu vid hans skri.

Ty i smärtans långa nätter,
Makan vid hans hårda bädd,
Ställer sig för ormens etter,
Räcker bägarns svala bredd.

Då går branden öfver verlden,
Bränner allt som brännas bör,
Skedar guldet ifrån flärden,
Men hvad lefva skall, ej dör.

Och den gamla torra jorden,
Nu i fruktbar aska bytt,
Och af elden renad vorden,
Aflar, föder fram på nytt.

Då i evigt gröna lunder
Vandrar fri en nyfödd slägt,
Villad ej af gudafunder
Som de forne andar bräckt.

Då I ären döde alla,
Gamle gudars skrala ätt;
Födde voren I att falla,
Då I ormens hufvud sett.

Men vid era svarta bårar,
När I slutat edert lopp,
Loke eger inga tårar,
Blott sitt evigt unga hopp.

Sina smädelser han sände,
Störde eder gudaro,
Ty han trodde på den Ende,
Ej på er han kunde tro.

Öfver era grafvar ljudar,
Fridfullt som ifrån en vän:
Här I hvilen, Tidens Gudar;
Evighetens lefver än!

Olika vapen.

Don Almagro de Vicuña,
Taffeltäckare vid hofvet,
Är af gammal ädel stam

Och det castilianska blodet,
Blekt som mjölk och tunnt som vatten,
Flyter trögt som honing fram.

Smink på kinden, jern till maten,
Färgar upp båd' ut och innan
Ädelt castilianiskt blod.

Handen för ej mera klingan,
Klappat allt för länge flickan
Som har kysst ihjel hans mod.

Möter så en qväll i mörkret
Mohren med det mörka hatet,
Vattendragarn; nu hans slaf,

Fordom öknens frie son, som
Odlat landet, byggt dess städer
Och behöll blott sjelf en graf.

»Stå Hidalgo! Ut med klingan!
Slaf och herre gäller striden;
Ni har svärd och jag har dolk!

Fordom vi med lika vapen
Möttes på Castiliens slätter
Såsom tvänne fria folk!»

Men den ädle taffeltäckarn
Bleknar under röda sminket
Och hans vissna hand blir lam.

»Slaf, ditt usla lif jag skänker;
Svärdet korsas ej med dolken
Ojemn strid ju är infam.»

»Väl, Hidalgo, dina fäder
Bröto våra blanka klingor,
Togo vapnen från oss bort.

Stumparne vi letat samman
Slipat dem mot våra tänder,
Derför slafvens svärd är kort!

Dolken är väl ock en klinga
Och har lika stolta anor
Som din värja, Castilian.

Dolken är tyranners bane,
Stuckit Cæsar ut från verlden,
När han tummade dess plan!»

Men den ädle taffeltäckarn
Redan vändt sin rygg åt slafven
Och gått stolt sin väg.

Och med kappan öfver näsan
Till en smutsig gränd vid hamnen
Styr han sina stolta steg.

Der af sidenmasken skyddad
Söker han drogisten Joseph
Som kan blanda hvitt i hvitt.

— »Mohren Djeddur, vattendragarn!»
— »Godt, Hidalgo! Känner mannen!»
— »Kostar?» — »Fem piaster!» — »Qvitt!»

Göken.

När ängarne börja blomma,
Och björken löfvas i lund,
Då sjunger göken i skogen
Båd arla- och serlastund.

När lien gått fram på ängen
Och blomstren ligga på bår,
Då tystnar göken i skogen,
Och tiger tills åter blir vår.

Men bönderna tro han är döder,
Och barnen tro han blir hök,
En kär'ng har hört honom skratta;
Han är för besatter den gök.

I markna'n vid tyska torget,
Hos urmakar Schnabelbart,
Der kan du få köpa gökar,
Som gala båd timme och qvart.

De gala till jul och påska,
De gala med urets lopp,
Om blott de smörjas i munnen
Och verket dras riktigt opp.

Esplanadsystemet.

Der gamla kåkar stodo tätt
Och skymde ljuset för hvarandra,
Dit sågs en dag med stång och spett
En skara ungfolk muntert vandra.

Och snart i sky
Stod dam och boss
Då plank och läkt
De bröto loss.

Det ruttna trät,
Så torrt som snus,
Det virflar om
Med kalk och grus.

Och hackan högg
Och stången bröt
Och väggen föll
För kraftig stöt.

Och skrapan ref
Och tången nöp,
Att taket föll
Och skorsten stöp.

Från kåk till kåk
Man sig beger
Från syll till ås,
Allt brytes ner.

En gammal man går der förbi
Och ser med häpnad hur man rifver.
Han stannar; tyckes ledsen bli,
När bland ruinerna han klifver.

— »Hvad skall ni bygga här, min vän?
Skall här bli nya Villastaden?»
— »Här skall ej byggas upp igen!
Här röjes blott för Esplanaden!»

— »Ha! Tidens sed: att *rifva* hus!
Men bygga upp? — Det är förskräckligt!»
— »Här rifs för att få luft och ljus;
Är kanske inte det tillräckligt?»

Elegi.

(Till den lille sättargossen som skref de vackra verserna vid det »historiska tillfället».)

Du lilla sättargosse,
Som redan börjat rimma,
Förr'n du den svåra konsten lärt att sätta;
Månn' i en gammal mosse
Du hittat någon grimma
Och tänkt på en fossil Pegas få sprätta?
Då ligger du med rätta
I diket bredvid vägen.
Fast nu du hånas
Du öfversätts af Jonas
Och det är första pinn' i Jakobsstegen.

Hvar fick du denna näsa
Som vädrar fina rofvet?
Hvem lärt dig knåpa så med rim och meter?

Månn' redaktörens snäsa?
Naturliga behofvet?
När du fick höra pukor och poeter
För deras majestäter
Sin hyrda lofsång höja?
Blef du ock värfvad
Som lemnat nyss din blöja?
Gå hem och skäms! Så ung och så förderfvad!

Taga räfvar.

Att taga räfvar är en särskild konst
Om icke just ibland de sköna.
Att jaga dem för hund på öppen mark
För fattigman lär ej sig löna,
Ty dertill fordras dyra don
Förutom det att räfven har det laget
Att icke gå på öppen mark,
Ty helst bak busken gör han slaget.
Nåväl, man tar en gammal åtel, —
En åtel är ett sjelfdödt djur —
Tillräckligt ruttet för en Michel,
Som, fastän han är stor filur,
Likväl har sinne för den höga smaken.
I åteln lägger man stryknin,
Ett gift som fås på apoteken
Och brukas ock i medicin.

Se'n rundtomkring man kastar brockar —
En brock är en bit bröd med flott —
Den dödar ej, den bara lockar
Och är med ăteln i komplott.

Nåväl, vår Michel kommer, äter;
Ger strax ett skri, ett fasligt ett,
Gör skutt i luften, väter
Och lemnar lifvet under stank.

Så går det till att ludra räf,
En vidrig sak att se och höra,
Men när det icke finnes andra sätt
Hvad skall i Herrans namn man göra?

Person och Sak.

Jag kunde icke skilja åt
Person och sak; det vet nu hela verlden,
Det är nu så; det var en fåt,
Om ock för mycket I begärden,
Som gjort personlig hvarje sak,
Som blandat samman Ert och allas
Att ej man vet hvad fram och bak
Egentligen skall kunna kallas.

Min sak, den gingen I förbi
Med tystnad — månne vördnadsfull? —
Ty den var helig, visssten I,
Och stod sig när jag slogs ikull.
Men min person, det var då gifvet,
Den togen I så ledigt fatt —

För hvad om den blef sedan skrifvet
Jag bugar och tar af min hatt:
Visst ej för anonymiteten, —
Ty omärkt hund hör rackarn till
Och den man sparkar i planeten:
Ej heller för stupiditeten
När som champagne den springa vill,
Men står som jolmig ölost still:
Nej, svida hur det svida må,
Stor sak i min person — må gå! —
Men hatten af för tryckfriheten!

Förr och Då.

Förr rände riddarn in på banan,
Låt vara ock med sluten hjelm,
Ty namnet måladt var på fanan:
Var namnet falskt, var han en skälm!

Nu slinker riddarn under skranket,
Som pojkar när de stjäla frukt,
Och rifva byxorna på planket,
För att af mor sin se'n få tukt.
Nu sotar man sig uti synen,
När man ej föredrar en mask,
Som dölja kan de kända trynen.
Att man ej lukta må patrask
Man tager några fina namn.

Med falska namn och falsker hamn
Man går i striden se'n så rask,
I striden för det sköna, nätta,
För idealen, Gud och tron med mer,
I hopp att kunna en gång tvätta
Sitt eget namn, man smutsat ner.
Men riddare af fruktan och af tadel,
Din handske jag ej finna kan,
Jag trodde fast, af gammal adel,
Du ändock var en adelsman!
Säg, nyttjar du ej sådant tyg?
Fins ingen nummer som dig passar?
En smutsig hand bör vara dryg;
Nå låt oss se! Var icke blyg!
Ah, du har icke händer, du har tassar!

Kunglig nihilism.

Hans Majestät ifrån sin avant-scène
På kungliga dramatiska ger tecken
Till en applåd. Publiken är ej sen
Att lyda order, och ger svar på fläcken.

Är det Natalija née de Gogol,
Är kanske skådespelerskan det gäller,
Månn salen endast utaf bifall skräller
Till möblers och till drägters prål?

Det sista tros af gamle skrattarn
Som funnit pjesen något röd,
Och gerna vill ge saken död;
Men vi, vi hörde att man ropte på författarn.

Alltså: det var en hyllningsgärd åt nihilismen,
Toucherad af en kunglig hand likvisst,
Så stor är vorden rojalismen,
Att man blir allerunderdånigst nihilist!

Man sedan hör uti en entreakt,
Bland folket som i korridoren rör sig,
Ett sakta mummel: »Tro du mig . . . som sagdt . . .
Du skall få se att saken har en framtid för sig!»

Finsmakare.

Vi kände väl den gamla omnibussen
Som länge skraltat fram på sköra hjul?
Han fordom gick sin tur till slussen,
Men har nu stannat i ett ensligt skjul.
Den sista kusken, ännu öm i stussen,
Han lefver ock, fastän i sista draget,
Och ser med grämelse hur hvarje år
Det nya spårvägsaktiebolaget
Får sträcka ut i staden sina spår.
Nåväl, jag honom ifrån gammalt känner;
Och när vi råkas ä' vi alltid vänner.
Vi råktes här förliden höst,
Och jag tog gubben in på krogen
Att bjuda på en liten tröst
Se'n hans handtering gått åt skogen.

Han fick en konjak, verkligt fin,
Som slagit förr i hufve't mången stackare,
Men gubben tog den med ett grin
Och sade blott: »det var en rackare!»
Han ville gå för en förståsigpåare
Och trodde att han kände vin!

Så kom der in en halfsnygg sjåare
Och ville också gubben ge en tår på tand.
Han bjöd på färgadt bränvin han
Och när så kusken ville gå och tacka
Bjöd sjåarn porter med stryknin.
Då hördes gamle kusken smacka,
Och med en öfverlägsen kännarmin
Han hviskade: »Se det var rigtigt vin!»

Den underliga skogen.

Som man ropar i skogen får man svar (?).

Jag tog min Remington på axeln
Och drog i stora skogen ut,
Se'n släppte jag mitt unga koppel,
Som stormar fram med skall och tjut.

Det prasslar och det rasslar
I skogens alla mörka snår:
»God dag, du gråa hare
»Som alltjemt uti bugter går!

»God dag, du tjädergubbe,
»Har du fått dina höns i hand?
»God dag, du svarta orre,
»Som spelar falskt ibland.

»God dag, du gräfsvinskurre
»Som gräfver sjelf din egen grop.
»God dag, du lömska kattlo
»Som ger i blod ditt yngel dop!

Hvad nu? Hvem höres svara
Med skri så gällt på mitt god dag?
Hvem var som svarte »yxskaft»
Och går på falska slag?

Jag ser den röda svansen,
Patronen in — och bum!
Se der, du qvicke Mickel!
Den gången var du dum!

Folkupplagan.

När kungar skola skjuta folk,
Begagnas kulor och kanoner.
Kanonen som är maktens tolk,
Dock kostar upp till millioner.
När folken skola skjuta kungar
Då ha de bara dynamit,
Kanonen länsat deras pungar
Och fattig hjelte blir bandit.

O Barthold Swartz, du store,
Man firat nyss din jubelfest,
Som om din stora upptäckt vore
Ibland de bästa aldra bäst.
Ditt pulver svart liksom din kappa,
Det var en prägtig medicin,
Det verkat hastigt som Jalappa,
Och botat kyrkans kolerin.

Men ock det slagit blåa dunster
I folkens ögon när det brann,
Och allt för dyr på dina gunster,
Du aldrig blef en folkets man.

Nobel, ditt namn hörs sällan prisas!
Din upptäckt stundom dock med skrik
Sig påmind gör, men då förvisas,
Ty den har luktat politik.
Din hvita salva redan botat
Så många sår af käpp och knut,
Och fast med tullförbud man hotat
Den har gått fri som kungligt krut.

Den frigjort snart det gamla Russia,
Den slår i kistan spik på spik.
Om verlden ej ett stort Borussia
Skall blifva ömkligt, blodigt lik,
Då är det du som har meriten
Att jorden ännu ej står lik.
Så hvit som snö är dynamiten,
»Som oskuld och som arsenik!»

Du, Swartz, en liten edition lät taga
För de förnäma och för furstehusen!
Nobel! Du gaf en väldig folkupplaga,
Som ständigt lägges upp i hundratusen!

Dramatisk färgblindhet.

I.

Kritiken tyckte den var grå
Ty grått är allt för gamla knarren.
Publiken tyckte sig förstå
Kritiken hade gråa starren.

II.

Censuren gjorde pjesen grön,
Författaren blef röd i synen.
Publiken honom gaf sin lön,
Censuren den blef grön i synen.

III.

Censuren, som en klok kapten,
Lanternor för i tvenne färger,
Med röda och med gröna sken
För stötar man sig skickligt värjer.

IV.

Du har bland rödare ögon
De rödaste någon kan ha,
Men stundom de dock bli gröna
När du får se något bra!

Tidsenligt.

Författarn tyckte hon nog om
Förläggarn han var praktisk.
Förläggarn han att fria kom;
Författarns korg blef faktisk.

Författarn som en fattig karl,
Ej kunde gå och giftas.
Förläggarn nu i himlen var,
Der äktenskapen stiftas.

Författarn stretar nu för bröd
Åt sin för detta flamma.
Förläggarn lider ingen nöd
Och han gör frun till mamma.

Min vän och Jag.

Du mins
Vi voro kungliga amanuenser
Och svärmade för idealen,
Vi kände icke än Zola och Spencer
Och realismen rådde endast vid qvartalen.

Du mins
När vi ett litet lån fått ut ur banken
Vi åto ostron till Johannisberger.
Och se'n när en Havanna döfvat tanken
Vår framtid skimrade i nya färger.

Du mins
Vi skrefvo pjeser också för dramaten
På vackert språk, så passande parketten
Som en kopp kaffe med likör på maten,
Som en dessert med ost på efterrätten.

Och nu
Vi blifvit gamla: Du har slutat sjunga
Och söker tröst hos dina abonnenter.
I din affär du drager dagens tunga
Och känner tungt: non canit plenum venter.

Och jag,
Jag skrifver icke mer det vackra språket
Men lär förälskat mig i det naturligt fula.
Jag kastat mig i verldsförbättrarbråket
Der aldrig man går säker för en kula.

Och nu
Jag äter skiflax, dricker måltidsdricka,
Förökar slägtet, går ej mer på krogen.
Du äter ostron ännu med din flicka,
Ja du, du blef de gamla idealen trogen!

Idealistkritik.

»Han söker blott det fula
Och gräfver uti smuts!»
Så med en svarter kula
Beständigt han får skjuts.

Så går han stad och skrifver
Hvad lifvet vackrast har,
Sitt hjerteblod han gifver
Det bästa han har qvar.

Då blir det tyst i hopen.
Man sitter på sin krog
Försagd och arg och snopen
Man känt att skrufven tog.

En man hvars tunna hjerna
Ej en idé har mist,
Men derför ock så gerna
Sig nämner idealist;

Han vid en dålig toddy
Får gnugga sitt geni
Och valkar se'n till shoddy
Författarns broderi.

Se'n med förfallna suddar
Ur vittert kotteri
Han på stramaljen kluddar
En smutsig parodi.

Hvi surrar du då fluga?
Hvad pratar du om lort?
För dig får smutsen duga
När du den sjelf har gjort.

Gå! skura dina tänder,
Förrän du bits, ditt fä!
Gå! tvätta dina händer
I Musernas bidet!

Härnäst när han vill måla
Ur hjertat en idyll,
Att skydda den mot flugor
Han syr den in i tyll.

Och strör han gift omkring den
Så kom då ej och trät,
Ty det var bara fluggift,
Så nu så vet du det!

Min jubelfest.

Ett tidehvarf så glädjelöst som detta
Har likvisst kommit opp med jubelfester,
Förmodligen emedan det är kinkigt
Att roa sig med bara prester.

Det är de gamle som ha hittat på det,
En modifikation af katekismen,
Att ätandet och drickandet är det som gör det —
Ett handtag vackert nog åt realismen.

De firat Vega, silfverbröllopet och Geijer,
Tegnér och barndop, kronprins, oprahuset,
Indelningsverket, Darwin, Gothan —
Och Erik Wäderhatt kom också med i ruset.

Om också tiden hedrat våra stora minnen
På häfdens taflor åter skrifna in af Clio
Från Vilhelm Davidson till Gustaf Adolf —
Jag väntar med min jubelfest till åttinio!

För tankens frihet.

(Den 6 November 1882.)

I.

Trumpetarn skurar sin hvita trumpet
Och mästerkocken fått göra.
Han knäcker humrar och rör till smet
Han späckar hjerpar att de bli möra.
Och hofmarskalken har gjort en menu
För dagens högtid, en alldeles ny.
  Det blåa gardet det stiger till häst
  Ty här skall firas i dag en fest,
    En fest för den fria tanken.

Och gardets gardister de blåsa koral
Från kyrktorn i morgonstunden.
Bankiren stänger sin banklokal
Och krämarn visar ifrån sig kunden.
I skolan slipper man lexor och bön,
På verkstan mister man dagens lön
  Ty öfverståthållarn har så befallt,
  Att man skall fira i dag öfverallt
    En fest för den fria tanken.

II.

I Riddarholmskyrkan är gala i dag,
Det hvimlar af militärer
Och operasångare, damer af alla slag
Bland detektiver och dignitärer.
Och erkebiskopen talar ett vackert tal,
Aktörerna sjunga en vacker koral
  Och löjtnanter hvita och löjtnanter blå
  De känna med stolthet att här de begå
    En fest för den fria tanken.

Till sist åt den döde som hedersskänk
Man offrar en nygjord fana.
Väl tecknet såg man, men tänkte: tänk
Om dess betydelse man fick ana!

Skall månne en oförfärad, en liten hop,
Som ej förfäras af hopens rop,
  Få tänka tankar tillsammans en gång
  Förutan skydd af gevär och battong
    Vid en fest för den fria tanken!

III.

I koret står referenten
Och ser på martyrens byst;
Han tänker så fria tankar,
Men tänker så tyst, så tyst!

När pennan tröttnat beskrifva
Uniform och damtoalett,
Han svalkar sin blick vid hvalfven
Ty kyrkan den luktar svett.

Det pinade ögat hvilar
På svartnad okänd trofé
Af fanor i fadda färger
Han genom dvergsnät kan se.

Men bland de dunkla dukar
Der lyser som blod så rödt,
Som om de gamla såren
Ej ännu till slut de blödt.

Han söker i katalogen
På gruppen numro sju:
»En mörkröd sidenfana!»
Der måste vi ha den ju!

»I denna fana,» — så står det —
»En kejserlig fänrik svept
»Af nit för sin tro och lära
»Af otrons hjeltar blef dräpt.»

Han tänker så fria tankar,
Men tänker så tyst, så tyst,
Här fins i dag blott en hjelte,
En tro, en lära, en byst.

IV.

Vid Norra Smedjegatan
Emellan dunkla hotell,
Der ligger så mörkt och ensamt
Katolikernas kapell.

I dag är ingen messa
Och sjelfva porten är låst,
Man har ej hålljt Te Deum
Och ingen Victoria blåst.

Derinne i lilla kapellet
Är kyrkvaktarn ensam i stök,
Han dammar Marias altar
Som om han väntat besök.

Då hör han fönsterna skallra
Af skott och regementsmusik.
Han tänkte: »den dumma svensken
Han är sig då alltid lik;

För tvåhundrafemtio år se'n
Vi slogo ihjäl deras kung,
Och vi som haft skäl att jubla
Ej gjorde dem sorgen tung.

Han stridde mot rena läran,
För Luthers nya ragoût.
Nu firar man sekteristen . . .
Ah ça! Mais c'est mauvais goût!»

V.

Och kammarjunkarne buda med artig gest
Att nu är supén serverad.
Här äro alla värdar och ingen gäst
Och ingen är generad.
En liten genever med kaviar
Det ger humör och krafter spar,
Ty supén är verkligen prägtig.
En gudomlig lax: Saumon à la Leipzig,
Som är af ostron och hummer drägtig.
En à la daube vraiment magnifique!
Kastanjer, murklor och majonnäser,
Bordeaux, Bourgogne och Rhenskt som fräser,
Supén är ståtlig på Stockholms slott,
Och lycklig den som en bjudning fått,
Ty han behöfver ej löpa fara
Att icke räknas till de heligas skara.

Du heliga skara i vapenrock
Hvar blef din ära förvärfvad
Att ensamt du fick komma i flock
Och få din mage i qväll förderfvad
Af drottningens köksor och kungens kock?
I dag ej frågas om värfvad eller indelt,
Fast ej det är så alldeles helt
Att icke hela skaran är värfvad.

Men tyst, nu smattrar förnicklad trumpet;
I fjerran korkarne smälla.
Den heliga skaran gafflarne fälla
Och torka mustachen i damast-servet.
De lemna i sticket en boeuf à la Lützen
Ty silfverhalsar ha lemnat isen i pytsen.
Blås upp trumpetare kring hela buffeten;
Ett glas champagne för Gustaf Adolf och trosfriheten!

— — — — — — — — — — — — — — — —

Och talet är lyktadt och maten är slut;
Man börjar kapporna söka.
De höga känslor de måste ut,
Man måste ut till Kung Karl för att röka!

VI.

På »Kungen» sitter en svartklädd man
Och bladar i de radikala bladen.
Civil är drägten; men af hållningen skönjas kan
Att den förvärfvats i militärparaden.
Han sitter ensam vid tidningshyllan
Och hör hur det skrålas i röken och fyllan,
Om Gustaf Adolf och Magdeburg och Lützen,
Så stort och ståtligt — och så nytt se'n!
En tjock kapten af vår värfvade stam,
Som inträdt nyss i historisk förening,
Skroderar högljudt tillbaka och fram
Om en nykläckt kättersk mening
I hjeltekonungens heliga historia.
Han fuktar svadan med bränd cikoria
Och eldar tron med en flaska munk:
»Hör på, mina herrar» — och efter en klunk
Han lägger fullständiga bevis i dagen
Att Gustaf Adolf — nu kom från magen

En elak hosta och minnet brast —
Den historiska pråmen i dyn satt fast,
Ty genom röken han ser — och hickar —
Två gamla bekanta men brinnande blickar
Och ett löje, ett enda, men kolossalt;
Och han såg att för döfva öron han icke talt.
Det var den civile för detta vapenkamraten,
Som icke fått med af den kungliga maten.
Man visste att icke han blef bjuden,
Emedan han icke trott på den nye Guden.
Han fick också ta afsked från regementet
Emedan han icke följt exercisreglementet
Då han skref en historisk kritik,
Och råkade röra i en viss politik.

Han satt der ensam med sitt sår och sitt löje
Och störde betydligt de trognes nöje.
Men skulle varit som fluga i kålen
Om han vid supén hade visat sin person,
Han som icke hade den rätta tron,
Men fick ett glåpord i jubelskålen.
Och hvad skulle han göra på den festiviteten,
Han som agiterat för religionsfriheten?

VII.

Katolska tron, det var den sak
Som hjelten ämnade bekämpa,
Men för att icke taga sak på bak
Han måste efter tidens sed sig lämpa.

Han samlar trettitusen man,
Personer blott af rena läran,
Af hvilka minst hvarannan brann
Af nit för saken och för äran.

Så gick man på med hugg oeh skott
Och klådde katoliker utan ända.
Katolska saken stod sig godt
Men katolikerna de blefvo brända.

Så för sin tro han lifvet gaf,
Men äran fick han dock behålla,
Och hopen vandrar till hans graf
Med hopp om att se liket trolla.

Jag vet en man som för en annan tro
Fick ge sin ära men behålla lifvet
Och hopen ger sig ingen ro
Förrän hans lif är sönderrifvet.

Hvad är för konst att smakfullt dö
Och på en katafalk få krona bära.
Nej, då är svårare att slita spö
Och dras med lifvet utan ära.

HÖGSOMMAR.

Perseus och Andromeda.

I dunkna grottan vid sandig strand
Satt konungadottern fången.
Hon såg med längtan mot fjerran land,
Och lyddes till böljesången.

I mörker satt hon, i klof och ked,
Och trånade efter ljuset;
Sig anden svingar på luftig led,
Men kroppen var smidd vid gruset.

Till sist befriarn på vingad häst
Från blånande sky sig sänkte;
Han bräcker bojan som fången fäst
Och friheten henne skänkte.

Till tack hon räddarn sin fria hand
Och friheten ger tillbaka;
Hon byter bojan mot kärleks band
Och blifver hans äkta maka.

Han lyfter henne på springarns rygg
Och upp emot solen bär det;
Men ner på hafvet hon skådar trygg
Der böljan står blank som svärdet.

Så lyder sagan, berättad af Herodot,
Som icke gör några reflexioner,
Han fann väl ej något att säga deråt,
Och hon behöfde ej ha några konsiderationer!

Solrök.

Han ser efter om sakerna äro med, liksom om han skulle kunna se det i den röra af menniskor och persedlar som vimla på akter-däcket.

Han sitter och känner sig skyldig till någon okänd förseelse ända tills ångbåten vänder förbi Bresilje qvarn. Det starka solljuset bländar honom, fjärden är så oändligt stor och de blånande bergen derute locka så underbart. Der står lillans vagn; den der hvitmålade med den blåa sufletten, inte den der andra; han känner den så väl, det är små hvita mjölkfläckar på det blå tyget; och der är den stora fåtöljen och förmakssoffan och badkaret med blomkrukorna. De se så dammiga ut, de stackarne, de ha stått i tobaksröken hela vintern; den der pelargonen stod på skrifbordet i lampskenet nu på förvåren när qvällarne ännu äro långa, och då stod fåtöljen der till höger om skrifbordet och han fick en tyst, vänlig, uppmuntrande nick från den der fåtöljen när han såg upp från arbetet, der pennan

gick sin irrande gång öfver papperet; men när fåtöljen var tom lät han den trötta blicken gå ut i rummet och hvila sig bland cretonblommorna på den der soffan; men det är så många ögon som titta in i rummet, och lampan flammar upp. Ah! Det är solen som lyser på akterdäck! Se der ett par bekanta ögon sen i fjor — så blek. Har han varit sjuk? Nej! Vi ha inte träffats sen i fjor! Nej, man ser hvarann aldrig så här i stan, man har så mycket att göra! Man går från sin skola — och hem! Det har varit en svår vinter. Barnen ha haft messlingen... Det blåser kallt häruppe, jag går ner i salongen.

Återigen dessa många ögon som sitta och stirra på soffan och fåtöljen. Men de se lyckliga ut, längtande, väntande något som med visshet skall komma.

Han lemnar sin plats och går fram på fördäck för att låta det blåsa. Det kommer rök och os från kabyssen der köksan står och svalkar sig. Och försalongen; duken är lika hvit som i fjor, syrtout'n lika skinande, blommorna på spegelbordet lika nya och friska, lamporna skallra i sina messingshållare lika som i fjor, och ändå är det nytt. Det är vårens, naturens evigt föryngrande makt!

Och stränderna tåga förbi de öppna ventilerna i en lång triumferande defilé, än dystra hotande, än leende lekande, men alla så nya, så evigt unga.

* * *

Han kastar sig i mörka drömmar; han pressas mellan husen i trånga svarta gränder; han befinner sig på botten af en brunn, han skall krypa igenom ett hvalf men fastnar; man trafvar tegelsten på hans bröst då han väckes af en stark knackning på fönsterluckorna. Han störtar upp, men det är kolmörkt i rummet; han skjuter upp luckorna och ett haf af ljus och grönska ligger för honom. O, natur! verklighet som öfvergår alla drömmar. Ser Du, drömmare, sådant har din hjerna aldrig kunnat drömma ihop och du pratar om den kalla verkligheten.

Morgonsolen belyser ett Augusti-landskap. Han stoppar ett bröd i fickan, tar sitt horn öfver axeln, en käpp och en korg — han skall ut på jagt — oblodig jagt.

De vandra mellan ekar och hasselbuskar; der sitta höstens blommor, som väntade tills lien gått öfver innan de vågade sig fram i ljuset att njuta i oqvald besittning af lifvet tills frosten kommer. De gå öfver stubbåkern, hoppa öfver diket, kasta sig öfver gärdesgården och nu börjar jagten i strandängen.

På den snagghåriga gräsmattan som är väfd af starr och förkrympta kärrörter ligga champignonerna som nyvärpta ägg, väntande solens påhelsning för att få uppfylla sin bestämmelse innan de ruttna; men det få de icke nu mer sedan de fått sin nya bestämmelse — att dö i sin ungdom.

Man lemnar slagfältet och tar af in i granskogen, der det doftar af terpentin — helsa och sjukrum; balsam för sårade bröst, som man säger; i skogen der man går nere i lugnet, och hör hur det blåser tjugu alnar ofvanför ens hufvud. Der flyger en tjäder upp, så att det smäller i grenarne. Nu skulle man haft en bössa.

Hvarför skulle man alltid ha en bössa, då man ser ett oskadligt väsen ute i skogen. Det gifves bättre tillfällen i lifvet då man skulle ha en bössa.

Der går en dragväg; hjulspåren efter oxkärran ha trängt djupt ned i jorden, men det har icke hindrat ett helt giftigt slägte af röda kremlor att sticka

upp; de behöfde kanske de der hjulspikarne i hufvudet och det der oxtrampet öfver hjessan för att förmå sig inträda i den synliga tillvaron.

Det ljusnar under granarne, och vägen upphör vid ett hygge; här ligga lemningar efter skogens jettar som fallit för yxan, ty de kunde icke ryckas upp med roten; men stubben står qvar och är öfverfallen af en skara tickor af alla färger och storlekar; de ha kastat sig öfver dem som flugor på lik, men de hålla sig dock mest till de murkna som de rå på; men de se svultna ut, bleka och blodlösa; de äro icke vackra som kremlan, och icke heller giftiga, men de äro så nyttiga.

Och skogen mörknar igen och granarne blanda sina grenar med mossan på marken och famna stenarne och bygga små svala tjäll der den saffransgula kantarellen sitter bäddad i mossan och njuter sitt korta lif, skyddad för en brännande sol och för rofgiriga insekter.

Marken blir däfven; porsen, en gång jagad den också för sina döfvande egenskaper, frodas i fred bland tufvorna, under gråskäggiga förfallna furor, som dött af öfverflöd; en hackspett hamrar deruppe och hör efter om det är riktigt ihåligt. Solen börjar skina hett; marken blir stenbunden, skogen glesnar igen och nu höres ett dån ur marken, och det

drar en frisk vind i ansigtet; det börjar skimra blått mellan de lägre grenarne, och en doft af obrutna ostron går fram genom granriset. — Ännu några steg upp för sluttningen — och der — hafvet! hafvet! Vinden ligger på land och sjöarne äntra klipporna men kastas ner igen för att börja på nytt sin lek.

Af med kläderna och ner i djupet. Hvad såg han dernere på en sekund? En annan verld, der träden voro röda som tång och luften smaragdgrön som hafvets vatten; och så är han uppe igen midt ibland de sorlande och kämpande vågorna; och han brottas med dem tills han blir trött och lägger sig på deras ryggar; och de kasta honom upp, som de ville vräka honom rätt in i himlen, och de draga honom ner i mörka dalgångar som om de ville taga honom ner i afgrunden; han upphör att vilja, han upphör att önska, han gör intet motstånd; hans kropp har förlorat sin tyngd, han står icke under inflytande af gravitationslagarne, han sväfvar mellan vatten och luft — det är den absoluta hvilan utan förnimmelser.

Han låter vågen bära sig i land på den grunda sandstranden, der den bildar en skräpgömma mellan klipporna. Här har hafvet samlat allt hvad det icke kunde sluka, sorterat, tvättat och polerat det:

afbrutna åror, legioner korkar, barkar, vasspipor, laggar, tunnband. Der sätter han sig och betraktar en lösbruten skeppsplanka.

* * *

De vände för sista skäret —
Det knakar i tackel och hult —
Med firade skot och bommar
De höllo till hafs för fullt.

Det stampar och dunkar i stäfven
Och vinden han skjuter på,
Fram, ut öfver gröna vågen,
Rätt in i en himmel blå.

Från stampande stäf han spanar
Den vida runden omkring,
Der ögat kan söka hvila,
Men finner blott ingenting.

Då stannar hans trötta öga,
Då sväfvar ej mer hans blick,
Den funnit i fjerran ett något,
En ljus men irrande prick.

Fram öfver den hväsande vågen
Sin rankiga bana den styr,
Likt malen kring aftonlampan
Den söker det ljus den flyr.

Det är en Apollofjäril
Så ensam på villande haf,
Han sökte derute frihet
Och finner en enslig graf.

Men framåt det går som ödet,
I ett är synen förbi.
I blånande sky han spanar
Men finner intet deri.

* *
*

Det står en fetlagd sprängört
I grusad fältspatsstrand.
Vid roten ligger en esping
Och sofver i solens brand.

Men vildbit surrar i blommen
Och suger ur knapp och stift;
Åt ynglet det suger honung,
Åt gadden det samlar gift.

* * *

Håll hårdt på fockeskotet
Ty vinden emot oss går,
Jag ser på din fladdrande slöja
Och på ditt ystra hår!

Din fladdrande blåa slöja
Emellan master och tåg
Jag ser som en flik af himlen
Och som en blånande våg.

Det är för tio år sen
Jag såg den aldra först,
Fast striderna varit stora
Är kärleken ändock störst!

Det var på Drottninggatan
En brinnande Junidag
På trånga trottoaren
Vi möttes du och jag.

Och så försvann du i strömmen
Förbi butikernas glas
Och ljudet af lilla kängan
Dog bort med släpets fras.

På hattar och parasoller
Din blåa slöja flöt.
Så sjönk den i menskofloden
Som öfver den sakta sig slöt.

Men jag, jag letade upp den;
Som standert sen på topp;
När jag gick ut i stormen
Jag alltid hissat den opp.

Din fladdrande blåa slöja
Är ännu lika blå,
Den är visst ej densamma
Men alltid densamma ändå.

Håll af på fockeskotet
Ty hafsjö börjar gå.
Vi frukta väl inga stormar
Men hemma vänta de små!

* * *

De ha suttit instängda i åtta dagar för regn. Han har tagit sitt qvarter vid fönstret, ty han har der en ruta, som af ålder och sol blifvit gul och grön och röd, och när han ser ut genom den öfver den gråa molniga fjärden, så blir det solsken; de grå måsklipporna bli röda, luften blir gul och träden smaragdgröna; men när han ser på ett särskildt sätt genom rutan får han en regnbåge på himmelen och då tror han att det skall bli vackert igen.

Men längst ute i fjärden ligger en holme, den ser mera oförderfvad ut än de andra holmarne; granarne äro tätare, klipporna grönare, och det sitter en vass utanför stranden. Dit står nu hans längtan, ty derifrån ser han hafvet.

Och det blef solsken igen. Han sköt ut sin båt och hissade på! Det går öfver den gungande vågen och fjärden vidgas, men längst ut lockar den gröna holmen, och den kommer närmare och växer tills båten skjuter in i den hviskande vassen och han stiger i land.

Han ser sin dröm förverkligad. Ensam bland träd och klippor med hafvet framför sig och en oändligt blånande himmel; icke ett ljud som förråder menniskans störande närvaro; icke ett segel i horisonten, icke en koja på stränderna. En strandskata som älskat ensamheten springer upp och skriker så

ängsligt sitt hjelp! hjelp! en flock ungkråkor med modern i spetsen ge sig ut och springa på vattnet för att fly den fruktades ankomst; en grå huggorm rullar upp sig och rinner som en bäck mellan stenarne för att fly; måsarne komma ifrån skären för att se på fridstöraren och de skrika som små barn och fly; då flyger en kråka upp ur en tät gran och hon flaxar upp med sina trasiga vingar och skriar och hotar och jemrar och flyr till aflägsnare skär; allt flyr den fruktade som flydde menniskorna.

Han vandrar på sandstranden; der ligger ett skelett af en tall den hafvet gnagit hvit, den solen blekt likhvit; den ligger som skrofvet af en drake och mellan retbenen blomma purpurröda fackelblomster och guldgul lysing; öfvergifna snäckskal bädda omkring den vilda astern, som lefver sitt lif på deras grafvar; valerianan doftar och frodas i en bädd af stinkande tång.

Han lemnar stranden och vänder in i grandungen. De stå så raka, de träden, litet för raka, men han ser hafvet mellan dem, hafvet — ensamheten, naturen! Men marken är så jemn som om den trampats af menskofot; här står en stubbe — yxan har varit här; der växer en brännnässla, menskan har varit här; det kan icke slå fel, ty nässlan är menskans

parasit, som icke vågar sig ut i skogens ensamhet eller i ängens villande marker; nässlan är en ohyra som föds af menniskan, som endast kan lefva der menniskor finnas; den samlar allt dam och smuts den kan åtkomma på sina ludna klibbiga blad och den bräns när man rör den. En herrlig afkomma född af synd.

Han vandrade vidare. En gråsparf — rännstenens och bakgårdens granne — den bevingade som trifves i mullen, som badar sig i smutsen — som borde ha blifvit en råtta, efter han icke ville begagna sina vingar; — menniskans schakal. Hvad lefde han då af härute, der menniskan icke fans? Kanske af nässlans frön?

Några steg och han hittar en skosula; det var en stor fot, en af arbete vanstäld fot som trampat sina tunga steg på den. Mellan trädstammarne reser sig en gråstens-spis som ett altare åt naturens betvingare, som burit offer åt styrkan. Elden har slocknat länge sedan, men dess verkningar synas. Marken är uppbökad som af orena djur, träden äro afskalade, och sjelfva klippan har man brutit sönder; der syns i berget en jettebrunn med smutsigt, brunt vatten; man har blottat jordens inelfvor och kastat omkring spillrorna så som onda barn de der icke få sin vilja fram eller funnit hvad de sökt. Men det fattas ändå ett stort stycke i berget! Det tog man

med sig när man seglade med fältspaten till porslinsbruket, och när det icke fans mer att hemta, kom man icke mer igen!

Han flydde ifrån förödelsen och styrde sina steg ner till båten.

Fotspår i sanden! Han bannade och ville fly, men då märkte han att han bannat sig sjelf och då förstod han hvarför måsarne flydde och huggormen och de andra, och han trampade igen i sina spår, ty han kunde ju icke fly sig sjelf.

Han tog sin kikare och riktade den åter öfver fjärden hvarifrån han kommit. Och han såg en hvit klädning under ekarne och han såg den blå sufletten. Och han gick ner i båten, tog sig en sup och smörgås och tänkte för sig sjelf när han satte sig till rors: du som har fått allt hvad du önskat, det bästa lifvet ger, hvad bråkar du då för?!

Högsommar i Vinter.

Ute braskar vinterqvällen
Gatan ligger tyst och mörk,
Draget skakar kaklugnsspjellen
Och af porten höres skrällen
När som vinden går i durk.

Enkel qvällsvard är till ända
Flickan dukar af vårt bord;
Låt oss ljus i kronan tända
Natten uti dag att vända,
Natten är till nöjet gjord!

Jag skall fälla ner gardinen
Att ej grannen här oss ser;
Jag slår vin på karaffinen,
Och med vackra solskensminen
Sätt dig vid pianot ner.

Sjung om sommarn, sjung om skogen,
Sjung om hafvet helst ändå!
Jemt till stormar redobogen
Vresig vän, men alltid trogen,
Svarta djup och böljor blå.

Nu vid dina friska toner
Och pianots harmoni
Växa mina pelargoner
Födda under heta zoner
Och till lummig löfskog bli.

På din eldskärm syns regattan,
Hvita segel, blåa berg;
Och på palln sefirgarnskattan
Spinner på den varma mattan;
Blekta blommorna få färg.

I trymån jag ser vår lilla
Våning i ett perspektiv
Fast det är en optisk villa
Vinet målar icke illa
Ger den verklighetens lif.

Fjerran arbetsbordet hvilar
Under böckers tunga rad,
Halfsläckt lampa dåsigt smilar
Mot de svarta skaft och pilar
Vid ett bläckigt pappersblad.

Till ditt rum jag sen kan titta,
Ljusgrön möbel i creton;
Hushållsboken kan jag hitta,
I din sykorg syns den sitta
Mellan roller i kartong.

Men igenom dörrens springa
Jag ditt lilla hufvud ser,
Blicken som en blåsmidd klinga
Värjer hugg, men vill ej stinga,
Nu i spegeln mot mig ler.

Och jag ser ditt ljusa änne,
Blekt blir lampans röda sken,
Blixten ifrån bröstets spänne
Slår en ljungeld mellan tvenne
Blickar som förgås i en.

Tyst! Det ringer i tamburen!
Ah jag vet nog hvem det är,
Det är posten, sista turen;
Men var tyst, min vän, som muren
Öppna ej jag dig besvär!

Låt dem ligga i sin låda
Kalla bref och korrektur,
Friden blott hos oss får råda,
Orostiftare de båda
Stanna inom vällåst bur!

Sjung, min vigda älskarinna,
Ingen ringning mer oss når,
Sjung ännu, låt vinet rinna,
Nöjets timmar snart försvinna,
Nu är hela natten vår!

Ballad.

Vid Monts-Noires,
Vid Monts-Noires vid Rhône!
Herr Beaujolais,
Herr Beaujolais de Beaune,
Han byggt en borg vid alpens rot,
Som blickar ned med hat och hot
På hyddorna invid dess fot
Ner i den låga dal.

* * *

Herr Beaujolais,
Herr Beaujolais de Beaune,
Han byggt sin borg,
Han byggt sin borg vid Rhône.
Men högt på alpens spets det bor
En gammal falk, som folket tror
Att han är med Hin Onde bror,
Så tros i djupan dal.

* *
*

Herr Beaujolais,
Herr Beaujolais vid Rhône.
Han älskar ej,
Han hatar hyddans son.
Med dennes svett han föder svin,
Ur dennes merg han pressar vin,
Men öfver honom rufvar Hin,
Hin Onde och hans bror.

* *
*

Herr Beaujolais,
Herr Beaujolais de Beaune!
Hör upp! Hör upp!
Hör du ej bergets dån?
På Alpens spetsar snön har smält
Och falkens hvissling ljuder gällt
Högt öfver klyft och höjd och fält
Och borgen der du bor.

* *
*

Herr Beaujolais,
Herr Beaujolais vid Rhône!
Du vet! Du vet!
Hvar dånet kommer från.
Det falken är som vid sitt bo
Har rubbat isens svaga bro;
Den störtar ner, den rullar — O! —
Nu är lavinen här!

* *
*

Herr Beaujolais,
Herr Beaujolais de Beaune,
Hans borg och han,
De sofva nu i Rhône.
Men sonen hans går verlden kring,
Har ingenting, är ingenting
Och blir väl aldrig någonting,
Om ej han blifver kär.

* * *

Herr Beaujolais,
Herr Beaujolais de Beaune,
Han hatade,
Han hatat hyddans son.
Men hyddans dotter har hans son
I dag fått ljufva ögon från,
Som lockade till kyssars rån
Och dömde till en sång.

Lördags-qväll.

Vinden hvilar, viken ligger som en spegel,
Qvarnen somnar, seglarn tar ner segel.
Oxarne bli släppta ut i gröna hagen,
Allting rustar sig till hvilodagen.

Morkullsträcket drager öfver skogen,
Drängen spelar dragklavér vid logen,
Förstuqvisten sopas, gården krattas,
Trädgårdssängar vattnas och syrener skattas.

På rabatten ligga barnens dockor
Under brokiga tulpaners klockor.
Bolln i gräset lagt sig i skym unnan,
Och trumpeten drunknat uti vattentunnan.

Gröna luckor äro redan slutna,
Låsen stängda, reglar skjutna,
Frun går sjelf och släcker sista ljuset,
Snart i drömmar sofver hela huset.

Ljumma Juninatten slumrar stilla,
Still står gårdens nötta vädervilla,
Men i stranden ännu hafvet gormar;
Det är bara dyningar från veckans stormar.

Morgon.

Skogar och skär de stå i brand,
Junimorgon är brännhet,
Vestlig blåser vinden från land,
Dagen lofvar bli vacker.

Kaffekokarn på förstuqvist
Puttrar vid spritblå låga,
Huset sofver ännu en frist,
Herrn är ensam på benen.

Tar sitt kaffe i fruns fåtölj,
Tänder så cigaretten,
Samlar papperen i portfölj
Och går sin väg helt sakta.

Tar i trädgårn en liten titt,
Synar gurklist och sängar,
Här och der han gör ett snitt,
Plockar maskar från kålen.

Upp i berget han sig beger,
Granskog doftar af kåda,
Röda stugan dernere ser,
Hvita knutar och gröna luckor.

Och der sofva ännu de små
Och deras lilla mamma,
Kastar slängkyss en och två,
Vandrar inåt i skogen.

Plockar en vifva, en orchidé,
Orren smäller i snåret,
Ekorr'n kilar från trä till trä,
Årtan snattrar i kärret.

Sen vid stranden i sin berså
Han slår sig ner att skrifva.
Haf och sol och böljor blå!
Nu skrifver han satirer!

Sen till frukost han ilar hem,
Barnen skynda bli kyssta,
Som satiren ej träffat dem
Äro de snälla och tysta!

STORMAR.

Landsflykt.

(1876.)

I.

Fross-sjuk Söndagseftermiddag dåsar,
Ostlig vind Oktobermolnen vältar,
Ifrån strömmen skrika toma måsar,
Duggregn gatans dam till äfja ältar.

Jakobs klockor ringa aftonsången
Och vid heligt oljud damer skynda
Ta ett nådeförskott för säsongen
För att sedan mera städadt synda.

På några ställen i denna diktcykel hafva synbarligen inycken af författarens första utresa 1876 ännu 1883 qvarstått så fliga, att han blandat samman förflutet och närvarande.

Gent mot kyrkan under oprahuset
Hemlös ungkarl på kaféet bolmar,
Ängslig, feberhet från gårdagsruset
Vänder tidningsblad i stora vålmar.

Lagerträden uti regnet susa,
Lagrar tobaksrökta, punschbeskänkta;
Dästa orgelljud från kyrkan brusa
Genom rutorna af gatsmuts stänkta.

När med orgelns ton det stämmer
Halftömdt punschglas högt på brickan klirrar
Och ur slummern kyparn skrämmer,
Sträng från spiseln brons-Beethoven stirrar.

Hemlös ungkarl sitter purken, pirrig,
Ser sin bild i takets speglande kassetter
Gulblek, spöklik, spräckt och virrig
Som en drömsyn uti russömnsnätter.

Sjunker samman i den gröna schaggen,
Svettkall panna tager till att mulna
Och i hjertats väggar gamla taggen
Kommer såret att ånyo bulna.

Strax han ner i bladen dyker
Att i nutids narrverk glömma
Hur hans hjertblod ännu ryker,
Huru såren ännu ömma.

Läser om de stora orden,
Släckta ljus och tända dankar,
Falska vexlarna och fina morden,
Vackert språk och fula tankar.

Om falliter och oktrojer,
Journalism af lättmatroser,
Vitterhet med corderojer,
Franska dramer med fransoser.

Jakobs klockor mjeltsjukt pingla;
Syndaskaran ur portalen
Som en gråsvart orm ses ringla
Till teatern eller balen.

På kaféet tändes gasen
Och de tunga jalousier fällas,
Punschen gnistrar ren i glasen
Och i dörrn det börjar smällas.

Rummet luktar regnvått läder,
Fuktig tobaksrök mot taket stiger,
Prat och stim och dyra eder,
Endast ensam ungkarl tiger.

Blåa rökmoln speglar dölja,
Gasens kupor dunkelt glöda,
Enslings blickar molnen följa,
Minnen uppstå från de döda.

Hemmet ser han hägra fjerran,
Gammalt borgarhem från tjugotalet,
Stamfar ifrån bryggarkärran
Som var med om kungavalet.

Nött mahognymöbel prydd med messing,
Tvåmanssäng ifrån Karl Johans dagar,
Ärbar som en dram af Lessing,
Byråar med stora magar.

Och på väggarne litografier,
Nikolaus och Napoleon den förste,
Torsslow, Högqvist, bland genier
Från de minste till de störste.

Bokskåp af massiva eken
Med Franzén, Wallin och Braun,
Tidens smak: Guds ord i leken,
Bland seraferna en Faun.

Hemmets varma söndagsqvällar
Samla sprängda syskonringen,
Bröder lemna glada sällar
Och af systrar saknas ingen.

Ser den gamle i sitt soffhörn röka
Och slå takt till menuetten
När de unga sig försöka
På den Haydnska qvartetten.

Mor går kring bland alla sina
Och trakterar dem som spela;
Morbror tyckes Haydn pina
När i brädet han syns träla.

Mormor lemnat nål och sömmar,
Läser tyst i sin postilla,
Hon har slutdrömt sina drömmar,
Ser sin verld igenom brilla.

Hem och söndagsqvällar varma,
Glada systrar, muntra bröder,
Röken hägrar för den arma,
I hvars hjerna ruset glöder.

Men nu öppnar kyparen ventilen,
Varma syner bort med rökmoln draga,
Ut i regn och qväll med väderilen,
Som i mörkret utanför hörs klaga.

II.

Åkare, kör fram
Att jag må hålla mitt intåg
I den broderliga hufvudstaden
Och hedra mitt trogna norska folk
Med min märkvärdiga närvaro.
I en skraltande droska
Ohelsad af hurrarop,
Ofirad af unionsflaggning
Låter jag mig dragas
Af ett Gudbrandsdaliskt enspann
Opp för Karl Johans Gade.
Nedanför slottsbacken
Mottages jag af brödrakonungen
Med hatten i hand,
Oomgifven af stater och kårer,
Utan studenter och polisbetjenter,
På en knäböjande konstitutionell
Högerhäst,
Som sänker hufvudet

Inför mig venstermannen!
Smickrad och rörd
Öfver det lysande mottagandet
Befaller jag körsvennen
Föra mig undan i en bakgata
Att jag på ett andra klassens hotell
Må dölja mina känslor
Och min obetydliga nattsäck.

På Frognersæterns vinglande utkik
Ser jag ut öfver dig
Stolta Norge.
Jag ser dina fjell
Som retade vildgaltsryggar
Der granskogen reser borst,
Borst öfver sekelgamla kränkningar
Och hälftenbrukskonstitutioner,
Borst öfver familjekonventioner
Och fideikommissföreställningar,
Och jag ser i en bergsskrefva
Nere vid fjorden
Det trogna folkets polisvaktkontor,
Statens och kyrkans kronomagasin

Det ortodoxala Kristiania.
Jag ser din mörka Aula
Och dina latinförgiftade väggmålningar
Embetsmanna-stuteri.
Der långöriga Marcellusfysionomier
Studera jus
Och öfva injurier
På allmän bekostnad.
Jag ser det kungliga hotellet
För resemonarken
Och den kungliga reseregeringen,
Och mitt skarpa öga upptäcker äfven dig
Lilla löjliga lusthusfästning
Oscarshall,
Der en fri konung bland ett fritt folk
Stängt sig inne
I Guds fria natur.
Och jag ser dina gråa väggar
Stortingshus,
Der stora ting äro i görningen,
Tung som en Dovrekyrka
Der ännu naturens röster
Tala oförstådt språk
Till kulturens snöpingar
Som glömt sitt modersmål,
Jag ser också dig

Akershusfästning,
Der kruppska kanoner
Försvara regalierna
Mot din frihet, Norge,
Som du försvarar sjelf
Du, och dina fjell!
Jag ser på gatorna
Dina uppstudsiga drängar,
Norska folk,
Jag ser lagvrängare och lakejer
Ta upp trottoarerna
Medan du, husbonden,
Får trampa i modd
På gatans kullerstenar,
Men jag ser icke dina store män
Som fått gå i landsflykt,
Män, så stora att de räckte till
Äfven för oss ofantliga svenskar,
Och räcka än!
Men jag hör deras röster
Såsom jag hört dem från ungdomen
Och när de ropa från fastland
Då mulnar det öfver fjorden
Och Gaustafjell tindrar
Och ger eko,
Betäck då ditt hufvud, gamle bronskung,

Ty det haglar på din hjessa,
Gif hästen tyglar och låt honom löpa
Ty skredet kommer
Och sätter dig på hasorna;
Då må lakejerna skria
Sitt latinska veto,
Det hörs ej för böndernas rop
När de ropa sitt »Gud förbjude!»

III.

Okända
Resehandboksförtalade
Hederliga Nordsjö!
Kontinentfarares skräck
Och damernas fasa!
Du ligger ju blickstill
Och moltiger;
Som en Mälarvik
I midsommartider!

Och korten krypa
Ur litografiskt hölster
Som vallmo'r ur knoppfjäll
Och steklar ur puppa.

Missnöjda svenskar
Och ondsinta norskar
Spela mariage på kobryggan.
Och lapparne dansa
Jungfruligt-nybrutna
Hjerteress-stämplade
Talk-finhyldta
Som Läsning-för-hems-uppfostrade
Blasieholmskonfirmerade
Pensionsutsluppna
Bleksotspatienter.
Och aqvavitnorskar
Med absolutrenade svenskar
Tas om sticken
Som sanna bröder.

Men den fiskdoftande
Sydostbrisen
Som ätit sillfrukost
På Doggers-bankar
Spräcker vifven
Och blandar artigt
Åt brödrafolken.

För tionde gången
Dukas igen
Af drickspengshektisk Stewart,
Och eftersjösjukshungriga
Herrar och damer
Begagna med fördel
Bergenserflundror
Och Dovre-orrar
Som surrogat
För en bortkastad middag.

Men i nachterhuset
Har en sädesärla,
En i flyttning stående
Mellanfolklig sädesärla,
Slagit sig ner,
Orädd som en drunknande,
På en patentlampa
Och snaskar flugor
Inlagda i rofolja.

Hemlös, flundermätt ungkarl
Anställer betraktelser,

Halft poetiska,
Halft kulinariska,
Öfver tillvarons elände
Och den nylitteratur-oundgängliga
Kampen för tillvaron.
Med en suck,
En magkatarralisk suck
Från djupet af mellangärdet
Och med handen på lefvern
Sänder han tankar,
Tungfotade middagstankar,
Till hemmets vår-åkrar
Och sommarnöjs-trädgårdar,
Der ärlorna fordom
Plockade daggmask,
Gammal förfelad daggmask
Som fick gå hädan
Så bittert-oväntadt-hädan
Utan att få fylla sin kallelse
På en engelsk metkrok.

Men Nordsjön
Så högsommarblå
Så roddbåtslugn,
Gäckar hans förhoppningar

Om en Oktoberstorm
Och hans eländiga hjertfelshjerta
Atrofieras af sympati
För en misskänd storhet,
Misskänd som han!

IV.

Tvenne dygn på öppna hafvet,
Kronometern man försmår,
Ty i djupet är begrafvet
Om den rätta kurs man går.

Lodet talgas, linan löper,
Ångarn gör en sakta lof,
Ner i botten talgen stöper,
Kommer upp med dyrbart prof.

Se der ligger nu i handen
Gul och våt en liten plätt
Och man läser uti sanden:
Kursen ha vi hållit rätt.

Förr man styrde efter stjernor,
Såg mot himlen efter land;
Nu ha våra klipska hjernor
Lärt att styra efter sand.

V.

Östersolen lyser på hvita berg
Och jag hörde en röst från söder som talade och sade
Förbannelse!
Förbannelse öfver dig England
Så krithvitlimmad utanpå
Som en hvitmenad graf
Men inuti så svart,
Så sotigt svart
Som en stenkolspråm
Ankrad mellan Nordsjön och Atlanten.
Förbannelse öfver dig, grosshandlarö
Och din minuthandlarpolitik!
Förbannelse öfver Lord Beaconsfield
Som i den menskliga kärlekens namn
Skötte sitt medlarekall
Mellan Asien och Europa
Som en veritabel provisionsresande!
Förbannelse öfver din heliga kyrka
Och dina sanna qvinnor,

Dina sanna strumpstickande
Thévattens-qvinnor!
Förbannelse öfver dina Tauchnitz-editions romaner
Dina missionshus och frälsningsarméer!
Men jag svarade från norr och sade:
Du sotiga hvita Albion!
Om än dina synder vore blodröda
Som dina rostbiffar,
Om ditt hjerta vore svart som din stenkol
Jag den mägtige och landsflyktige
Jag tar ditt marina kritlager
Och stryker ett streck
Öfver ditt stora debet
På din stora svarta tafla;
Icke derför att jag är duperad
Af ditt förträffliga Pale Ale
Och dina goda rakknifvar;
Jag förlåter dig
Dina Ostindiska synder
Dina Afrikanska brott
Och dina Irländska nidingsdåd;
Jag förlåter dig England,
Icke för din skull
Men för Er,
Dickens, Darwin, Spencer och Mill!

VI.

Så ha vi ändtligen hunnit upp dig
Du flyttande sommar
Och rötmånadsvärme
På en första klassens ångare
Med tolf knops fart
I Hâvre de Grace.
Hell dig Hâvre
Med Guds nåde
Normandernas Gosen!
Hell dina Ostendeostron
Och din Chablis.
Och tiofaldt hell
Dina gula meloner och violetta kronärtskockor
Dina blå drufvor
Och eldfärgade tomater!
Hell Café Tortoni
Med monopolcigarrer
Och mazagran!
En kyss papegojor

Och honingsfoglar
Som Vestindiefararns
Illitterata matroser
Hemfört från Brasilien!
Min hand Achasior
Och bredbladiga plataner
Som hindra solen
Att bränna min kolossala hjerna!
Min fot borstpojkar och blomkålskärngar!
Min famn sommar,
Som flydde så skamligt
Från gamla Sverge,
Du som jag!
Du tålde väl ej klimatet
Nordens oäkta barn
Söderns och solens son.
Min vördnad,
Min bättre-folksförpligtade
Svenskkrypande vördnad
Egnar jag din gula mölja
Ärevördiga Seine,
Destillerad ur rännstenar
Och afloppsrör
Från det korrespondent-besjungna
Aktrisdyrkande, verldsförbättrande
Paris;

Jag har sett dig Seine
Der du kryper ut i kanalen
Som en jätteål;
För att tvätta dina synder
Dina Parisiska kloaksynder
I verldshafvet!
Jag har sett dig Seine!
Nu vill jag se Paris —
Och lefva!

Jag har gifvit dig godt vin och dåliga qvinnor i
Montmartre
Jag har promenerat dig i Champs-Elysées
Och du har dinerat försvarligt i Palais-Royal!
Hvad vill du då mer
Du otidsenliga
Gammalmodiga
Nutidssträfvande hjert-elände!
Hvad vill du då mer?
Ha! du falska hjerta
Du längtar
Och du kämpar.
Du längtar till det fula landet
Med de vackra ögonen
Du längtar efter det dagliga ovettet
Och de lördagliga dumheterna
Du trånar efter det fjerran bränvinslandet
Det stolta öl-och-bränvinslandet
Och dess Europeiskt ryktbara
Kakelugnar.
Du suckar efter förlossning
Från fuchsin-förfalskadt rödvin
Skämd blomkål
Och brända kastanjer.
Bekänn hjerta!
Du leds vid den konservativa republiken

Och längtar efter Carl den tolfte, hjerta!
Jag hör hjerta
Hur dina klaffar smälla
Som det smäller i dörrar
Och jag hör, hjerta.
Hur det gnisslar och bultar
Som det gnisslas i byrålådor
Och bultas i packlårar
När man skall ut och resa
Bekänn hjerta:

Du har redan packat
Och kanske också köpt biljett!
Jag vet att du har gjort det, hjerta!
Ser du! Ser du!

På Nikolai Ruin.

Visby 1870.

Det är just i middagsoset
På Nikolai ruin
Då vårvinden blandar hafsluft
Med doft af ros och jasmin.

Djupt under mig nere vid stranden
Man sjunger en Sankey-sång
Och letar petrifikater
Vid doften af rutten tång.

Och sången den är så sömnig,
Så masig och monoton,
Och jag blir så sömnig, så sömnig,
Ty luften är full af ozon.

Mitt bolster är stoppadt af murgrön,
Till kudde, ur en portik
Jag lånar en mossig kragsten
Af oäkta nordtysk gotik.

Och rönnen lofvar att mota
Sin kos båd flugor och knott,
Det tjenar ej längre streta,
Att sofva på maten är godt.

Då hör jag från hvalfvet inunder
Den väldiga orgelns ljud
Och röster af snöpta prester
Som tagit Kristus till brud.

De sjunga om Kristi kärlek,
Om bruds och brudgummes band,
Fast kärleken tycks något grekisk
Der bruden är vorden till man.

Allt gällare stiger sången
I kyrkans bågnande skepp —
Nu lyfter bispen sin kräkla:
Här tuktas andar med käpp!

Men skaror af arma själar
På stengolfvet böja knä,
De rista på himlens portar,
Men hafva ej guld till entré.

Allt gällare stiger sången
Mot kyrkans kalkade hvalf;
De sjunga sitt Kyrie, Kyrie,
Men dyrka den gyllene kalf.

Nu kyssa de kors och kulor
Och sitta så vackert still,
Men kyssa kalfven på pannan
När Gud vänder ryggen till.

Då stiger från altaredisken
En vällustig doft af mysk,
Ty här skall kommuniceras
Och packet det luktar snusk.

Och packet kryper i dammet
Att smaka det hvita bröd.
Bourgognen lyser i kalken
Som bispens näsa så röd.

De ropte sitt Herre förbarma,
När presten tog bägarn och drack,
De ropte sitt Kriste förbarma,
De ropte så hvalfvet sprack.

Jag rycker mig ur min slummer
Och ser mig försigtigt omkring,
Men borta är pack och prester
Och orgel och altarring.

Blott solen så hjertligt lyser
I stället för smala ljus
Och groblad ränna och frodas
I fallna pelares grus.

Då blåser en bris från redden,
Utur ett fönsterogiv,
Han griper en murgrönsranka
Och söker ett glädtigt motiv.

Strax vaknar den svarta staren
Som byggt i ett kapitäl,
Han bryner sin näbb mot stenen
Och sjunger till vindens spel.

Men under mig nere vid stranden
Man sjunger en läsar-sång
Och letar petrifikater
Vid doften af rutten tång.

Solnedgång på Hafvet.

Jag ligger på kabelgattet
Rökande »Fem blå bröder»
Och tänker på intet.

Hafvet är grönt,
Så dunkelt absinthgrönt;
Det är bittert som chlormagnesium
Och saltare än chlornatrium;
Det är kyskt som jodkalium;
Och glömska, glömska
Af stora synder och stora sorger
Det ger endast hafvet,
Och absinth!

O du gröna absinthhaf,
O du stilla absinthglömska,
Döfva mina sinnen
Och låt mig somna i ro
Som förr jag somnade
Öfver en artikel i
Revue des deux Mondes!

Sverige ligger som en rök,
Som röken af en Maduro-Havanna,
Och solen sitter deröfver
Som en halfsläckt cigarr,
Men rundt kring horizonten
Stå brotten så röda
Som bengaliska eldar
Och lysa på eländet.

Indiansommar.

Från sjukrummets kloraldoftande kuddar
Mörknade af qväfda suckar
Och hittills ohörda hädelser;
Från nattduksbordet
Belamradt af medikamentsflaskor
Bönböcker och Heine,
Jag staplade ut på balkongen
För att se på hafvet.
Svept i min blommiga filt
Lät jag Oktobersolen skina
På mina gula kinder
Och på en flaska absinth,
Grön som hafvet,
Grön som granriset
På en snöig gata
Der ett liktåg gått fram.

Hafvet låg blickstillt,
Och vinden sof —
Som om ingenting passerat!
Då kom en fjäril,
En brun otäck fjäril,
Som förr varit kålmask
Men nu kraflat sig upp
Ur en nylagd löfhög
Narrad af solskenet
Gubevars!

Skälfvande af köld
Eller ovana
Slog han sig ner
På min blommiga filt.
Och han valde bland rosorna
Och anilinsyrenerna
Den minsta och fulaste —
Hur kan man vara så dum!

När timman var ute
Och jag reste mig

För att gå och ta in,
Satt han qvar ännu
Den dumma fjäriln.
Han hade uppfyllt sin bestämmelse
Och var död
Den dumma djefveln!

Månsken.

I dalen bland grönskande alar
Der sorlar en liten å;
I tufvan sitter en snäppa
Och lyss med undran derpå.

I dalen der rullar och bullrar
En nylackerad landå,
Och ån och snäppan de tystna
Och höra med bäfvan på.

Der uppe står skyhöga alpen
Och skådar föraktligt ned
På bullrande krypet i dalen,
Och vårdar sig ej bli vred.

Men högst på himlen står månen
Och lyss till snäppan och ån;
Hon kysser fjället på pannan
Och speglar sig i landån.

Sömngångar-nätter.

(**Fragment.**)

Första natten.

Rasslande natt-tåg rycker mig fram öfver skånska
slätten,
Sömnsjukt öga gömmer sig under hattens brätten,
Bröstet andas tungt som under ett tegel,
Musklerna ligga slappa som våta segel,
Örat ger dofva ljud som en nedstämd trumma,
Tungans band ha gnatat sig stumma.
Känslorna domna som mygg i snö,
Minnena blandas med gamla drömmar,
Viljan somnar, tankarne dö,
Själen lossnar i band och sömmar.
Men frigjord ande, den stackars trötte,
Som sina vingar så ofta nötte

I flygt mot himlen, som sedan befans
Bestå af en färglös men vägbar substans
Af syre och qväfve i behaglig blandning,
Ohimmelsk nog, men lämplig för andning,
Den stackars anden han glömmer programmet
Det nya-nya om materie och kraft
Och blåser från fjädrarne jernvägsdammet;
Som om aldrig annat än vingar han haft
Han kastar sig ut i den dunkla natten
Och sväfvar bort öfver land och vatten.
Mot norr går färden, luftig och kort,
Men kroppen skakas mot södern bort.
I stjernklar natt under halftänd måne
Han ser det sköna, det rika Skåne
Der bohvetsåker och klöfveräng
Och blomstertäppa vid trädgårdssäng,
På bördig lera som mjukaste mossa
För träskodda fötter breder sin flossa.
I hvita stugor nu sofves och snarkas
Af folk som eljes om dagen är vaket
Och håller sin utkik som tuppen på taket,
Att veta när tiden är inne att sparkas.
Der stiger Småland med forsar och skogar,
Som himlen gaf stenar i stället för bröd;
Der bonden tåligt svettas och knogar
Att skydda lifvet mot hunger och nöd.

Och Östergötland, det mögna och feta
Der ock en ande kan få lust att äta
Det skymtar förbi, tills Kolmordens bryn
Höjer sig mörkt som ett åskmoln mot skyn.
Nu ökas farten, ty det börjar lida
Hemåt mot hemmets kära trakt,
Der nyss han tröttnat att kifvas och strida
Och han med de sina förklarades i akt.
Han smyger i natten som vandrande juden
Tillbaka till platsen der hans vagga stått,
Och der man sedan reste hans schavott
För att ej han trodde på den nationelle guden.
Och nu hörs bruset der Mälarns bölja
Går ut i hafvet att sig få skölja
Från bildad smuts och civiliseradt dam;
Han ser bland husrader blinka fram
Halfsläckta lyktor som märka vägen
För nattlige vandrarn med osäkra stegen.
Nu ser han under sig gator och torg
Och gyllne kronan på kungens borg,
Han ser palatserna och hotellen
Han ser de gamla, de kända ställen
Der han har kämpat, der han har bråkat,
Der han har njutit, der han har tråkat.
Och han vill besöka dem alla, alla,
Men natten är kort och pligterna kalla!

Ännu några vingslag mot malmen på norr;
Der finner han hvilan som dufvan från arken,
När åter hon funnit att jorden var torr;
Och under fötterna känner han marken,
I rimnöd förstås, ty i verkligheten
Fann han en galge, som i kristenheten
Menskorna ännu i dag de vörda,
När sina profeter de skola mörda;
Och »i detta tecken» (i galgens) vi segrat,
När olika tänkande oss ha vägrat
Sanktion på våra mötens beslut —
Men för att komma till meningens slut:
Han satt på korset till en välkänd kyrka,
Som efter ett helgon, ett nationellt,
Ibland de många vi ännu dyrka
Fått bära namnet och burit det snällt,
Trots upplysningen och det nya ljuset —
Och Adolf Fredrik kallas gudshuset.
Med en andes frihet tränger han in
I Herrans hus, der icke han varit
På femton år. Sen dess han farit
Vida omkring, och med rifvet skinn
Vänder han åter i kyrkans famn;
Med känslor som seglarn när han kommit i hamn
Och lemnat det svala, det fria hafvet,
Der hvarje bekymmer blef stilla begrafvet,

Och blicken vidgades vid oändligheten,
Men nu i hamnen stöter mot vägg
Och känner stanken af bildningens drägg;
Som själen i kroppen, som fågel i buren
Så känner sig anden inom vigda muren.
Och månen skiner på predikstolen
Som lyser förgyld lik sjelfva solen;
Och bibeln den gamla, den gåtfulla bok,
På hvilken man ännu ej blifvit klok,
Med det gamla och nya inom samma permar;
Och mörknadt timglas, som presten härmar,
Talar som silfver, tiger som gull,
Rinner om söndan en timme full,
Som när ur tunnan man rycker svickan
Och hvilar sig sedan i arbetsveckan;
En antiqvitet, en symbol af tiden,
Af den likväl som ren är förliden,
Kring evigt samma den vänder och vrider
Som pastorns fjerding i nyårstider.
Der står det ännu det heliga bordet,
Der som en yngling han bekände ordet,
Med skälfvande hjerta och ljugande mun,
Der i en enda, en salig, stund
Sin första mened han tvangs att begå
För att en plats i samhället få;
Der öppnade kyrkan sin famn så varm

Och menedarn tryckte mot moderlig barm
Som en värdig son till en vördad mor,
Som smeker barnen med näbbar och klor.
Föräldrar och syskon de stodo på gången
Och sjöngo med den förfärliga sången
Om lammet som slagtades en gång på kors,
Men de glömde för stunden «la chose des forces,»
Som deras lamm nyss så illa slagtat
För att det skulle bli hedradt och aktadt;
De tackade Gud, och församlingen med,
Att han så tidigt fått gå sin ed;
De bådo så varmt att han måtte den hålla,
Att Satan icke hans själ skulle sålla;
Men Herren hörde visst ej deras bön
Om man får döma af senare rön!
O kyrka, kyrka, du ännu svansar
Omkring i verlden och tar upp ed
Att ingen skall störta din Balder ned;
Men kläd honom också i ståladt pansar
Så växer och växer den Mistelten,
Gömd af löfvet på de stora trän;
Den lilla busken som grönskar i snön,
Och för sitt omärkta lif i lön,
Den skall en gång, kom ihåg det ordet,
Det ögonblick när som minst du tror det
Dig störta sjelf till den svarta Hel,

Och slå din sjelfgjorda hjelte ihjäl!
Jag ser i månljuset altartaflan
Der uppståndne Kristus mot himlen sig svingar
I marmorlekamen, men utan vingar;
Och de som i helvetet ville svafla'n
De stå dernere så dumma och gapa,
Sen faktiskt han gjort dem alla till ljugare.
Apostlarne bredvid just icke slugare,
Som trodde han skulle ett rike skapa,
En rigtig monarki med ordnar och portföljer,
Der fiskardrängar och snickargesäller
De fingo sitta på kungens fåtöljer —
Att här historien jag troget följer
Och att min lära som sanning gäller
Det veta vi alla af de heliga orden,
Ty Petrus, den styfvaste af dem alla,
Som kunde vika men icke falla,
Han reste sig sjelf en stol uti Rom
Och byggde ett rike af denna jorden,
Och Petri stol står ännu ej tom,
När den skall tömmas det vete fanen
Åtminstone vet man det icke i Vatikanen.
För egen del jag antar för visst
Att Petrus var en opportunist,
Ty när han skulle omsider tala,
Och han blef dragen ut på det hala,

Förvexlade han ledigt sitt nej med ja
Och visste ej hur han skulle sig ha;
Ja jag må bekänna, med rätta dessvärre,
Att han desavouerade fegt vår Herre.
O Guds lam med de djupa såren
Du föll för dumheten — och för fåren,
Men i uppståndelsen steg du opp,
Det tror jag också fast ej på det sättet,
Och allra minst i en marmorkropp,
Men man skall vara bra nog från vettet
Om man så fattar sakens förlopp.
Du föll för din tro, nej för ditt tvifvel,
Ty liksom äpplet när än det är kart
Inifrån gnags af den lilla vifvel
Tills skaftet sitter der tomt och bart,
Så gnager tviflet på trones frukt,
När den har möglat och luktar fukt.
Du tviflade ju på gamla testamentet,
På sabbatens helgd och på lagens bud;
Du tviflade ju på sjelfva fundamentet
På Javeh den oförsonlige Gud,
Du tviflade blindt på tecken och under
Och trodde icke på Satans funder;
Du trodde icke när du såg på lifvet,
Som skaparn trodde, att allting var godt,
Ty du fann allting härnere smått,

Och till en jemmerdal blef oss lifvet gifvet;
Ja hade du lefvat i dessa dagar,
Då åter man öfver tillvaron klagar
Då hade du också helt säkert till sist
Fått namn och heder af pessimist!

Hvad ser mitt öga så vandt att se svart
Derborta på pelarns skarpaste kant!
Ett monument, af en gammal bekant!
Jag känner dig väl, min vän Descartes!
Ha, gamla tviflare, hur kom du hit?
Förr skulle väl korpen bli hvit
Som Kristus derborta i höga koret
Än du filosofiens Nubier . . .
Men kanske jag gör kyrkan orätt?
Måhända sjelf hon haft sina dubier?
Hvem vet! Om man får döma af monumentet
Och af det prunkande gyllne prentet
Så var du allt en förbannad karl,
Fast nog du var kyrkans bête noir,
Det är förträffligt ditt epitaf
Och ger nog ämnen till reflexioner:
Der ligger jorden svart som en graf,
Höljd i trasor af olika konfessioner;

Så kommer en engel, en svarter en,
Och rifver i lunorna så de gå sönder;
Och heligt mörker, som lurat bönder,
Det flyr för ljuset som sprider sitt sken,
Ty svarta engeln med bloss i handen
Han lyser upp öfver mörka landen.
Det påminner mycket i det stora hela
Om skapelsens historiska "varde ljus"
Och vore det icke i Herrans Guds hus
Jag trodde min själ det var Prometeus
Som hade sitt bruckel med sjelfve Zeus.
Du svarta engel som kom med ljuset,
Hvem släppte dig in, om icke i ruset
En kyrkans portvakt somnat från dörren,
Och glömt slå kors för den lede kurren!
Hur trifs du härinne ibland de trogna
Som alltjemt kartas men aldrig bli mogna?
Men tyst, jag hörde tornurets klang,
Och nattens timmar så hastigt farit!
Farväl min engel, blif hvad du varit
Till hvite Krist en värdig pendant!

En afskedsblick till den gamla bänk,
Familjebänken der i unga dar
Då ännu icke fattades en länk

I syskonkedjan, då mor och far . . .
Då orgeln brusade med stormens röster,
Och solen lyste på altaret i öster,
Då många ljusen om julen brunno,
Och barnatårar af skräckfröjd runno —

Men tyst, jag hörde att hanen gol,
Och fönstren färgas af dagande sol —
Om icke jag hade mitt hjerta derborta
I jernvägskupén, han kom till korta
Min starke ande som blir sentimental
För att han får höra en tupp som gal!
Hvad en ande kan vara besynnerlig, tänk
Som så kan narras af en gammal bänk!

* * *

Men tåget det rasslar ren på perrongen
Och man har morgnat sig i vaggongen.
Ut sträfvar en sömnig familjefar,
Med hustru och barn i en faslig brådska;
Och sen han sett efter om något är qvar
Han ropar vresigt på en fyrsitsig droska.

UNGDOM OCH IDEAL.

1869—1872.

Kärlekssjukan.

Tidigt en morgon i Maj jag satt vid mitt fönster bedröfvad
Såg hur på blommorna små snöflingor föllo så tätt,
Häggarne skakade sorgset de hvitnande lockar för vinden
Och för den kyliga flägt stängde tulpanen sin kalk.
Då blef i hjertat det höst och jag höjde mot himlen min suckan:
»Herre din vår till oss sänd — visa ditt anlet igen!»

Då upp i skyn bland de skingrade moln en lärka sig svingar,
Höjer sin klingande sång, sjunger om sol och om vår.
Och på en gång blir det lif i trädgårn, i parken, på berget,
Uti mitt hjerta på nytt vaknade vårfröjd och hopp. —

Lärkan som kom, det var du min förtrollande flicka,
Våren du förde till mig — ack! det var kärlekens vår.
Söderifrån till den älskade kretsen af syskon du vände;
Glädjen du förde till dem — smärtan blott gaf du åt mig.
Säg har af Sundet ditt öga den djupblåa färgen fått låna?
Säg har i bokskogens natt näktergaln lärt dig sin sång?
Grymma du tände en eld i mitt hjerta der friden nyss bodde;
Släck den! O, släck den helt snart, eljes af den jag förbräns!

Ut på det stormande haf vill jag söka få svalka åt hjertat,
Känslornas eld släcka ut, dränka i djupet min sorg.
Skaka din vinge du stormvind och tysta med dånet min klagan,
Skumma du bölja mot sky, stänk på min brännheta kind!

Hopen er moln och betäcken med natt alla himmelens stjernor,
Ej edra blickar jag tål — ned i mitt hjerta I sen!
Hör hur det fräser i toppen på böljan och hvisslar så lustigt!
Stormen derute har skänkt lugn åt min sargade själ.

Aftonen sänkt sig på rosiga moln och hafvet det hvilar;
Böljorna slumra så ljuft, sofvande sucka de än:
Ack nej, mitt hjerta det är som så ängsligt suckar och qvider,
Böljorna slumra nog ljuft, de få ju älska sin strand.
Bortom den vestliga sky der bor min älskling i fjerran;
Gif mig ditt vingpar du mås, flyger till henne jag strax.
Smyger i kammaren in der hon sitter i drömmar försjunken;
Trycker på pannan en kyss, smeker det natt-svarta hår.

Arme, hvem gaf dig en tanke så djerf att hon skulle det lida?
Ej hennes tanke dig når — Ej är för dig hennes kyss.
Ack åt en annan sitt hjerta hon skänkt, åt en annan en lefnad
Full utaf kärlek och ljus; mörker och köld blir din lott!
Natten ej skänker mig ro; på mitt läger jag sömnen ej finner.
Böljorna sofva så ljuft — Ack de få älska sin strand!

Jubla min själ, ty en gnista af hopp för min kärlek har vaknat,
Njut af ditt rus en sekund, snart kan du väckas derur!
Flicka! Du minnes de timmar tillsammans vi njöto i gamman,
Uti den fria natur, under syrenernas hägn,
Blandande rösterna samman till afsked åt sjunkande solen,
Vid dina fötter jag satt; månn då jag tänkte på soln?

Och när af gräset vi bundo de grönskande kärleks-
orakel,
Tror du på kransen jag såg? Fråga de händer
så små!
Och när det äskade svaret jag fått — O, då sjöng det
i hjertat.
Svaret du gaf mig ju sjelf! — Frågan den stod i
min blick.

Älskade flicka, säg vill du mig följa på verldsvim-
lets böljor?
Läggom då ut ifrån land, trotsigt vi ge oss på väg!
Börja då stormarne ryta och vågorna häftigt att
svalla,
Luta dig då mot mitt bröst, der har du funnit
ditt stöd.
Bryr oss väl menskornas häckel och hat när vi älska
hvarandra,
Älska i lust och i nöd, älska i döden hvarann.
O! denna tanke att ega dig flicka ger stål åt min vilja,
Med dig jag bryter ner berg, utan dig lamas min
kraft.

Räck mig din hand och mig ryck ur förtviflans kramande armar,
Jag skall dig vårda så ömt, lefva för dig och min dikt,
Och ur din själ vill jag hemta den heliga sångareyran.
Högre skall klinga min dikt; du skall mig tonerna ge!

Dock, hvad yra mig fattar? Du är ju såld åt en annan?
Hvad kan jag fordra af dig, jag, som en främling dig är?
Fattig, så fattig jag är, och har intet att bjuda dig flicka,
Endast ett hjerta så varmt, endast en vilja så stark!
O, så förlåt då en dåre om han förmätet har vågat
Kasta en brand i din själ, njutit din vänskap en stund.
Värmt mig vid kärlekens heliga eld som du tändt för din älskling,
Om jag mig brände dervid, O! då är straffet väl nog!

Natten har gjutit sin sabbatsfrid öfver sofvande jorden,
Siskan slumrar i lund; drömmer om kärestan sin.
Aftonvinden sig glömt under lindens grönskande krona,
Kysser det nyspruckna löf, hviskar om älskog och tro.
Ensam jag vakar vid lampans blekgula sken på min kammar,
Finner ej mera det lugn arbetet fordom mig gaf,
Tanken ej håller tillsamman de vexlande bildernas mångfald,
Ty för min drömmande blick, sväfvar, o flicka, din bild.
Ack! jag vill slita den lös ur mitt hjertas innersta skrymsla,
Dock det ej står i min magt; hjertat följde då med.
Tornurets slag mångfaldiga gånger mig kallat till hvila;
Sömnen dock finner jag ej; kärleken vakar alltjemt.
Ack några timmar tillbaka, jag njöt ännu hennes åsyn.
Lärkan har flyttat sin kos; hösten har kommit igen.
Ensam jag stod ner vid bryggan bakom den urgamla linden
Såg hur i afskedets stund vännerna bjödo farväl.

Hvarför fick jag din hand ej trycka så väl som de andra,
Tacka för glädjen du gaf, ljuset du spred i min själ.
O när hon stod der på däck så blek som narcissen om kinden,
Tåren i ögat så klar, speglade saknad och sorg.
När så de nattsvarta lockar fladdrade fritt uti vinden
Stod hon förklarad och skön, lik mina drömmars idol.
Då af smärta jag greps, jag då ville mig kasta i djupet,
Dö uti sällhetens stund med hennes blick till farväl.
Kanske hon göt då en tår öfver ynglingens trofasta kärlek,
Öfver det hjerta som brast, ack! öfver mig hon ej gret.
Nu på det ödsliga haf mot den främmande kusten hon färdas.
Stilla din vrede, orkan! Ej får du bryta min ros!
Vaggen I böljor små till drömmarnes verldar min flicka,
Måne belys hennes väg, stjernor så snällt stån vakt.
Och när i morgon hon vaknar att helsa den främmande stranden,
Glädje till henne då för, nyfödda dag i din famn!

Men hvad purpur har färgat gardinens våder så
hastigt?
Lampan bleknat alltmer, skuggorna flyktat sin kos.
Säg hvem du är som sjunger så glädtigt i natten?
Hvarför gäcka min sorg, mana de natt-tankar fram.
Sol, vänd åter dit ner i vesterns ljusfylda salar!
Smärtan ej älskar ditt ljus, mörker är sorgernas vän.
Dröjen, o dröjen en stund med er bön I små foglar,
Låten till hvila mig gå! Bedjen I sedan för mig!
Bedjen er ljusets fader om ljus för den sorgsne som
lider,
Han skall höra er bön; qvalen förstummat min röst.

Tärnvers.

Vi kommo tillsammans så rörda,
Och väntade blott på det bud
Som skulle till brudstoln föra
Den unga, den lyckliga brud.

Sen knäppte vi hop våra händer
Och hörde ett stycke Guds ord;
Så stodo vi upp till att leka,
Nu stå vi kring dukadt bord.

De lyckliges skål vi druckit,
Vi kommit till styckets final,
Nu fattas oss blott ett amen,
Det heter tärnornas tal.

I tärnor unga och glada,
Jag måste Er blomsterströ,
Men hvar skall jag ta blommor,
När marken är täckt af snö.

Jag har inga andra blommor
Än dem jag redan har gett;
Och komma med gjorda blommor
När man de lefvande sett!!

Det fins intet rim på blommor,
På tärnor stjernor gå lätt,
Det är ej så lätt att rimma
Som skaffa en tärnbukett.

Jag åt för mycket och drack se'n,
Jag trodde så visst: ack se'n!
Han drar nog min vän, rim-faxen,
Så lätt som jag drog till Faxén.

I tärnor unga och glada,
Jag måste Er lycka spå,
Hvar skall jag väl ta lyckan,
Jag kan blott spå, ej rå.

I tärnor unga och glada,
Jag måste Er önska en man,
Hvad båtar väl dock min önskan,
Blott en jag ju välja kan.

I tärnor unga och glada,
Er skönhet skall ha sin ranson,
Er skönhet den liknar blomman,
Den saknar rim — och reson.

Nej, egde jag Persiens rosor
Och Sultans silfver och guld
Och alla Arabiens rökverk
Och egde jag Frankrikes skuld,

Och räknade upp milliarder
Uti ett kinesiskt skrin,
Om Spaniens alla drufvor
Jag gjorde till kostligt vin.

Om kungarnes kungakronor
Och påfvens gyllne tiar,
Om allt hvad af dyrt och dyrbart
Till edra fötter jag bar;

Och lade jag allt på vågen
Och lade mig sjelf uppå,
En endaste af Er tärnor
Dock finge den vågen att slå!

Och fattar jag nu champagnen
Och dricker en skål på knä,
Tro ej champagnen har skulden,
I ha'n den, I oskulder tre!

Vid dammen.

Ofta hörde jag min moders
Varning till de yngre barnen:
»Barn gån aldrig ner till dammen,
Onda andar i den dväljas.»

När den ljumma sommarnatten
Sänkt sig ner till trötta jorden
Och i sömn var hela huset,
Då jag styrde tyst min kosa
Till den lilla gröna kullen
Invid dammens lugna spegel.
Ack, hvar var nu vårens friska
Unga grönska, som här rådde
Några veckor blott tillbaka!
Liemannen sköflat ängen
Brutit alla blyga blommor
Som nyss gladde sig åt lifvet!

Äppelträdens rika blomskrud
Låg nu vissnad ner på sanden;
Ej syrenen sina dofter
Spridde i den stilla natten
Till en rökelse åt Herren.

Ner vid dammens brädd jag satt mig,
Under asparne der stodo
Vaktande att icke solens
Heta strålar skulle dricka
Hennes vatten uti botten.

Lätta hvita dimmor syntes
Öfver dammens yta sväfva.
Då en sakta vindflägt kommer,
Andas på dem och dem skingrar,
Klar sig tedde vattenspegeln
För mitt öga, och i djupet
Såg jag ner, men såg blott mörker.
Snart dock hägra dunkla bilder
Uti obestämda former
Och till sist jag tydligt varsnar

Bilden af den gröna kullen.
Nu, hvad trollmagt gäckar ögat!
Hvem är flickan som der sitter
Med de rika svarta lockar,
Och de mörka blåa ögon?
Månne någon liten elfva
Stigit upp ur sina salar
Under kullens gröna torftak,
Och i sommarnattens tystnad
Väntar på sin älsklings möte?
Nej, o nej, det är mitt hjertas
Brud, som jag ej här får ega,
Ack, det var ju här för några
Veckor se'n hon satt så älsklig
Lyssnande till mina sånger,
Och i sångarlön mig skänkte
Några ögonblick af sällhet.
Se nu ler hon mot mig vänligt,
Räcker mig den fina handen,
Så förtroligt som jag vore
Den hon korat till sin brudgum. —

I detsamma far en vind-il
Genom aspens gamla krona
Och ett vissnadt löf han sliter.

Löfvet föll och spräckte spegeln,
Och med ett var bilden borta.
»Hvarför störa mina drömmar,
Hvarför hjertlöst mig beröfva
En minut af himmelsk sällhet.
O, jag har ju länge lidit
Att ej skåda få den ljufvas
Bild som tiden stal ur hjertat.»

Så jag klagar mot den gamla
Aspens ondskefulla tilltag.
Snart dock spegeln åter lagas
Och ur dunkla djupet träder
Dubbelt skön densamma bilden.
Och hon räcker ännu handen
Lika vänligt. Lika vänligt
Hon med sina blickar manar
Att till hennes möte komma.
Ve! En skugga skymmer taflan
Och jag ser vid hennes fötter
Snart en man som hänryckt trycker
Hennes hand till sina läppar,
Och hon ömsom ler och rodnar. —

Nu jag vill ej skåda mera
Springer bort med sorgfullt hjerta.
Men den gamla aspen skrattar.

Aldrig går jag mer till dammen.
Onda andar der ju dväljas!

I Nyströms Atelier.

Numro sexti Norrlandsgatan
Bortåt Humlegården till,
Der blott någon fattig satan
Som får äta bröd och sill
Vill sin arma bostad taga —
Der ett litet stenhus står
Och om det jag vill en saga
Rimma från förlidet år.

Hösten med båd rusk och väta
Redan anländt till vår nord.
Och af moln ej vattentäta
Blöttes på vår stackars jord;
Då en yngling syntes styra

Skrifvet 1869 då författaren, då med. studiosus, roade sig
att sitta modell till den under arbete varande Bellmansstatyn,
under han äfven senare gjorde utkastet till den dramatiska
saken »I Rom».

Sina steg till nämnde hus
Just som klockan klämtar fyra
Och man börjar tända ljus.
Tyst han genom trädgårn klifver
Tills han mot ett fönster kom
Der en stund han tankfull blifver,
Sänder blickarne bakom
Fönstrets pappersjalousier
För att speja rummet kring.

Månne älskogsfantasier,
I hans hjerna ränna ring?
Åhnej! aldrig Amors slafvar
Gå så tidigt på patrull —
In i farstun nu han trafvar
Som af tobaksrök är full,
Genom dörren in han snafvar,
Kastar af sin våta rock,
Genom ler och sand han kafvar,
Hamnar på ett koffertlock.

Hvilket virrvarr här man skådar,
Möbler af ett sällsamt slag

Allt dock fattigdom bebådar
Och af skräp här fins förlag.
Man sig drömmer bort i Babel
När man mönstrar detta rum;
Der en follbänk står så stabel
Men dess botten går i krum;
Der en stol på tre ben linkar
Och tar stöd emot en vägg
Och från muren mot en vinkar
Kungar med sitt stora skägg.
Der ett ämbar fullt med vatten
Trampar på »Det skönas verld»,
I en vrå står svarta hatten
Vid en smörgås halfförtärd.
Midt i kaos ock man skådar
På en träbock litet ler,
Framför står en man och knådar,
Och på skatten ömt han ser.
Ner i pannan ligger lufven,
Svetten lackar, näfven går,
Ögon stora som hos ufven
Döljas af ett raggigt hår.
Nu han slutar opp att peta,
Torkar leran på sin byx
Och i fickan börjar leta
Spåren af en gången lyx.

Hur man krånglar, så omsider
Efter mycket prut och söl
Litet gnäll om svåra tider
Fås från magasinet öl.

Under muntert prat och gamman
Dricker man ur samma glas,
Tar en visa ock tillsamman,
Nyström med en skroflig bas
Spar ej på sin goda lunga,
Men med känsla lägger till
»När jag hör hur foglar sjunga,»
Nu blir han ej längre still.
Snart han omkring golfvet dansar
Tills han blir på leken mätt,
Då han småningom sig sansar,
Stannar vid sin kavalett.

Ofta färden jag förnyar
Och med hvarje gång man ser
Hur, liksom ur brustna skyar
Solen bränner mörkret ner,

Så ur lerans gråa gömma
Bilden kryper fram i dag
Och uti dess kokor strömma
Lif och sanning och behag.

Se der sitter sångargubben
Med de välbekanta drag,
Så ur konstnärns hufvud huggen,
Väntar han blott på den dag
Då, uppstånden ifrån döden
Uti bronsens ljusdrägt klädd
Under talens heta flöden
Omkring bålens svala brädd
Åter under gamla eken
Uti Djurgårns gröna lund,
Får förnya sångarleken
Vid sin luta än en stund.

Då bror Nyström skall jag sjunga
Bättre än jag nu har gjort,
Säga högt för alla unga
Att man icke skyndar fort,

När till konstens mål man sträfvar —
För så vidt man icke väfvar
Gamla kända positiv.
Du har svultit, du har slitit,
Du har fört ett hunda-lif
Snart dock spiken du har bitit,
Får till Rom ditt kreditiv!

Till Frans Hedberg.

(1869.)

En främling djerft bland Er jag träder
Och äskar ljud med glasets klang,
Derför om tillgift först jag beder
Förrän jag börjar min harang.

Det var vår i vår Nord,
Ur den tinande jord
Sina blommor sipporna sköto.
Jag blef led vid min bok
Och i väggen den vrok,
Så Muserna tårar göto.

Vid en fest på Hotel du Nord efter elevernas uppvisning å K. Dramatiska Teatern, då författaren som debut-aspirant åtagit sig att sufflera i pjesen *Stora flickor* som då gafs. Bland de uppträdande voro Hilma Tengmark (Fru Ankarcrona), Thérèse Björklund (Fru Bobergh), Selma Lindqvist (Fru Wennerström), Lotten Jansson († som Fru Hellander), Georgina Bäckström, Mathilda Grabow, Herrar Törnqvist och Christiernsson.

Jag på lärdom var trött
Sen min ungdom jag nött
Ibland glosor och themor så döda.
'Nej då — heldre aktör —
Ja i nödfall sufflör —
Än som läkare kyrkgårdar göda!'

Så jag jublade gladt,
Och fick på mig min hatt,
Till teaterns kansli så jag hastar.
Och jag blef debutant,
Sådant går nog galant,
Öfver rolen jag genast mig kastar.

Sen om natten jag såg —
I min dröm — hvar der låg
För min fot en massa med lager
Och applåder det ljöd,
Som bort väcka en död
Och jag vaknar och då var det dager.

På min klocksträng man drog,
På min dörrspegel slog
Och sig tycktes ej minsta genera
Ordonnansen det var
Som en kallelse bar
Att jag skulle på scen och statera.

Skulle jag spela folk,
Jag en Musernas tolk,
Skulle jag gå stum bland de andra?
Det gick ej i min plan;
Nej jag bryter min ban
Och vill ej som lärpojke vandra!

Så jag rasade på,
Hur det än månde gå
Jag lagern strax åt mig röfvar,
Men mig mötte blott hån,
Man mig höll för ett fån,
Och sin munterhet på mig man öfvar.

Då brast modet till slut
Sen jag väl rasat ut
Och som Ikarus vinglös låg slagen,
Då jag hör på en gång
Uti fjerran en sång,
Jag mig kände så sällsamt betagen.

Den mig genast gaf tröst
Ty den kom från ett bröst
Som i sorgernas skärseld blef pröfvadt.
Om den kraften han qvad
Som så tyst gick åstad
Men i sekler storverk har öfvat.

Huru dropparna små
På en sten kunde rå,
Kunde grufvor i urbergen schakta.
Och jag sången förstod,
Den var enkel och god,
Den mig lärde att skynda så sakta.

Och här fins väl ej en
Som ej känner igen,
Dessa toner från lärarens lyra!
I min själ stå de qvar,
Jag i minnet dem har
När jag frestas af ungdomlig yra.

Nu blir visan för lång
Och min barm blir för trång
Att på tacksamhetskänslorna bära,
Nu ett tack och lef väl
Vi af hela vår själ
Till den vördade lärarn frambära.

Sic!

Det var en gång på sextitalet,
Jag var student på kondition,
Jag hade i det hela ej så galet
Och fick i visdom en lektion.

Jag var visst anställd att dressera
Tre pojkar ej af värsta slag,
Men skulle också göra mera
Som: vattna blommorna hvar dag;

Jag skulle läsa högt och spela,
Och ge kanarifoglar mat,
Och när man hade håg att gräla,
Då var jag anställd der på stat.

Nog af, en vacker dag det hände,
En vän mig skickade en bok,
Och jag den oläst genast sände
Till Hennes nåd, min arma tok!

Hon var en högt beläsen qvinna
Som kunde utantill Tegnér
På etagern man kunde finna
Båd Shakespeare, Schiller, Tieck med fler.

Och hon förstod så väl dem akta
Och smakfullt ordna dem i grupp,
Jag kom en dag att dem betrakta
Men måste först dem skära upp.

Nåväl till ämnet nu och Musan!
Hon fick min bok i rättan tid.
Men sände den tillbaks med husan
Och fogar denna helsning med:

(I parentes jag först vill skrifva
Ett ord om bokens karakter
Om man en karakter kan gifva
På Don Juan som ännu är

För ogift folk ibland det bästa
Som man till qvällslektyr kan få)
Hur kunde jag väl våga fresta
På hennes godhet att jag så . . .

Att sådan skamlig bok till henne skicka
Som icke kunde på divan
Få visas för den unga flicka
Som just man väntade från sta'n.

Jag stackars man blef helt förbluffad
Och kunde icke rätt förstå
Hur hon då kunde bli så knuffad
(Men nu förstår jag det! Håhå!)

Ty då om den fatala boken
Jag ej den minsta kunskap fått,
Min vän som hade satt den kroken,
Han kände etwas smått och godt.

Och flickan kom från stan så sedig,
En fröken omkring sjutton år,
I skick och later ganska ledig
Med bruna ögon, mörkbrunt hår.

Hon skulle sig på landet hemta
Från vinterns baler och kurtis,
Hon tyckte gerna om att skämta,
Men alltid på ett sedigt vis.

En dag hon bad mig gå att leta
En sysak uppå hennes rum.
Att jag gick strax, det kan man veta,
Jag var så ung, jag var så dum.

Med lindrig bäfvan in jag trädde
I denna kyska lilla vrå.
Ett sken af oskuld der sig bredde
På sängens blommiga plymå.

Och lik en spetsgård spetsar sitta
På vakt kring kudden af batist,
Att onda drömmar ej må smitta
Den lilla som der sofvit sist.

Och mössan nystärkt och plisserad
Och lakanen med broderi
En tafla ack! så fint melerad
Af oskuld och koketteri.

Helt blyg jag sängen nu mig närmar,
Men gissa hvad jag skåda fick?
Min Don Juan i franska permar
Inunder sjelfva kudden — Sic!

Innehåll.

Sår-feber.

Högsommar.

Stormar.

Ungdom och Ideal.

I anseende till min frånvaro från tryckningsorten torde möjligen sådana korrekturfel hafva insmugit sig, som kunna ge anledning till missförstånd, hvilka sålunda icke må skrifvas på min räkning.

Paris. Oktober 1883.

FÖRFATTAREN.